

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Κ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 | 1 / 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1971 | ΑΡΙΘ. 15 - 16

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α'

XLII. Οί απόστολοι ἡμῖν εὐηγγελίσθησαν ἀπὸ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐξεπέμφθη. 2. ὁ Χριστὸς οὖν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ ἀπόστολοι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ· ἐγένοντο οὖν ἀμφοτέρα εὐτάκτως ἐκ θελήματος Θεοῦ. 3. παραγγελίας οὖν λαβόντες καὶ πληροφορηθέντες διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ πιστωθέντες ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ, μετὰ πληροφορίας πνεύματος ἁγίου ἐξῆλθον εὐαγγελιζόμενοι, τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ μέλλειν ἔρχεσθαι. 4. κατὰ χώρας οὖν καὶ πόλεις κηρύσσοντες καθίστανον τὰς ἀπαρχὰς αὐτῶν, δοκιμάσαντες τῷ πνεύματι, εἰς ἐπισκόπους καὶ διακόνους τῶν μελλόντων πιστεῦειν. 5. καὶ τοῦτο οὐ καινῶς· ἐκ γὰρ δὴ πολλῶν χρόνων ἐγγέγραπτο περὶ ἐπισκόπων καὶ διακόνων. οὕτως γὰρ που λέγει ἡ γραφή· *Καταστήσω τοὺς ἐπισκόπους αὐτῶν ἐν δικαιοσύνῃ καὶ τοὺς διακόνους αὐτῶν ἐν πίστει.*

2. Πρβ. Ματθ. 10,40. Λουκ. 10,16. Ἰωάν. 17,18. 20,21. 11. Πρβ. Ρωμ. 16,5. Α' Κορ. 16,15. 12. Πρβ. Τίτ. 1,5 ἐ. Πράξ. 6,3.14,23. Β' Τιμ. 2,2. Α' Τιμ. 3,10. 12. 1,16. 15 Ἦσ. 60,17. Πρβ. Φίλιπ. 1,1. Τιμ. Α' 3,1-13.

1 ἡμῖν ΑΙΣ: ἡμῶν Λ | 2 ὁ: λ. Ι | 2/3 ἐξεπέμφθη — θεοῦ: λ. Ι | ὁ Χριστὸς — θεοῦ καὶ: λ. Λ | 7 ἡμῶν ΑΚ: λ. ΙΑ. | 9 θεοῦ ΑΙΔΣ: Χριστοῦ Κ | 10 κηρύσσοντες ΑΙΚΣ: + eos qui obaudiebant voluntati dei baptizantes Λ | καθίστανον: καθεστανον Α: καιθιστῶν Ι | 14 που: λ. ΑΚ.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΩΜΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

(Ἀπόδοσις εἰς ἀπλὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν).

XLII. Οἱ ἀπόστολοι ἐκήρυξαν εἰς ἡμᾶς τὸ Εὐαγγέλιον (σταλέντες) ἀπὸ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐξαπεστάλη. 2. Ὁ Χριστὸς λοιπὸν (ἔρχεται) ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ ἀπόστολοι ἐκ τοῦ Χριστοῦ ἔγιναν δὲ καὶ τὰ δύο μὲ τάξιν (καὶ εὐπειθείαν) συμφώνως πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. 3. Ἀφοῦ λοιπὸν ἔλαβον (οἱ ἀπόστολοι) τὴν ἐντολὴν καὶ ἀφοῦ διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένισαν ἀπὸ βεβαιότητα καὶ διὰ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ἐσταθεροποιήθησαν εἰς τὴν Πίστιν, γεμάτοι ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐβγῆκαν (εἰς τὸν κόσμον) διὰ νὰ εὐαγγελισθοῦν ὅτι μέλλει νὰ ἔλθῃ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. 4. Κηρύσσοντες λοιπὸν εἰς διαφόρους Χώρας καὶ πόλεις (τὸ Εὐαγγέλιον) ἐγκαθιστοῦσαν τοὺς πρώτους διαδόχους των, ἀφοῦ τοὺς ἐδοκίμαζον πνευματικά, εἰς ἐπισκόπους (μερικὸς ἀνυψοῦντες) καὶ εἰς διακόνους χάριν ἐκείνων τοῦ ἐμελλον νὰ πιστεύσουν. 5. Καὶ τοῦτο ὄχι ὡς καινοτομίαν (ἢ νεωτερικὸν τρόπον ἔκαμνον)· διότι πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια εἶχε γραφῆ (εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν) περὶ ἐπισκόπων καὶ διακόνων. Διότι ἔτσι λέγει κάπου ἡ Ἁγία Γραφή· «Θὰ ἐγκαταστήσω τοὺς ἐπισκόπους των μὲ δικαιοσύνην καὶ τοὺς διακόνους των μὲ πίστιν».

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Φοβερά αντίνομια.

Ἐνακόσια ἑκατομμύρια παιδιῶν εἰς τὴν ὑφήλιον ὑποσιτίζονται καὶ διάγουν τραυλοδυτικὴν ζωὴν, ἀναφέρει δελτίον τῆς UNICEF, ἀρμοδίου ὄργάνου τοῦ Ο.Η.Ε. Ἐξ αὐτῶν, πεντακόσια ἑκατομμύρια κινδυνεύουν νὰ γείνουν διανοητικῶς ἀνάπηρα, προσθέτει ἡ ἀνακοίνωσις. Οἱ ἱλιγγιώδεις αὐτοὶ ἀριθμοὶ καταγγέλλουν μίαν φοβερὰν ἀντινομίαν, χαρακτηρίζουσιν τὴν σύγχρονον ἀνθρωπότητα. Διότι ἀπὸ τὸ ἓν μέρος ἡ ἀνθρωπότης πραγματοποιεῖ καταπληκτικὰς ἐπιτεύξεις τεχνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο παρουσιάζει τερατώδη ἀσπλαγχνίαν τῶν («πεπολιτισμένων») τμημάτων τῆς ἐναντι τῶν ὑπαναπτύκτων Χωρῶν. Ἀληθῶς, μόνον εἰάν ἐπικρατήσῃ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐὐαγγελίου, θὰ ἀρθῇ ἐκ μέσου ἡ φοβερά αὐτῆ ἀντινομία, ἡ ἀποτελοῦσα ἐκωνειδιστον στίγμα διὰ τὴν σύγχρονον ἀνθρωπότητα, ἡ ὁποία κατορθώνει νὰ συντομεύῃ τὰς ἀποστάσεις πρὸς τὴν χωρίζουν ἀπὸ τὰ ἄστρα, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀκόμη εἰς θέσιν νὰ φέρῃ τὸν ἄνθρωπον πλησίον τοῦ ἀνθρώπου, ἀγνοοῦσα ἢ περιφρονοῦσα τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην.

Αἱ πυρκαϊαὶ εἰς τὴν ὑπαίθρον.

Κατὰ τὸ ἐφετεινὸν θέρος, παρουσιάζεται λίαν ηὔξημένη ἡ ἢ συχνότης τῶν πυρκαϊῶν εἰς τὴν ὑπαίθρον, αἱ ὁποῖαι ὀφείλονται συνήθως εἰς ἐγκληματικὴν ἀσυνειδησίαν καὶ ἀπροσεξίαν. Ἐτσι, τὸ ὀλίγον μας πράσινων περιορίζεται ὄλον ἐν καὶ περισσότερον καὶ ἡ Χώρα μας ἀπογυμνοῦται ἀπ' αὐτό. Πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ κακοῦ, ἡ Πολιτεία προτείνει τὴν λήψιν διαφόρων ἀποφασιστικῶν μέτρων, ἡ δὲ Ἐκκλησία, διὰ τῶν ἐφημερίων τῆς ὑπαίθρου, καλεῖται καὶ αὐτὴ νὰ συνδράμῃ. Πράγματι, οἱ ἐφημέριοι τῆς ὑπαίθρου πρέπει νὰ ἀποδυθοῦν εἰς μίαν ἐπίμονον καὶ συνεχῆ διαφωτιστικὴν προσπάθειαν μεταξὺ τοῦ ποιμνίου των, καλλιεργοῦντες εἰς αὐτὸ τὴν αἴσθησιν τῆς σχετικῆς εὐθύνης. Μία τοιαύτη προσπάθεια ἀσφαλὸς θὰ φέρῃ ἀποτελέσματα.

Ἡ Βίβλος εἰκονογραφημένη.

Ἐπὸ τοῦ γνωστοῦ Ἐκδοτικοῦ Οἴκου Σιδερῆ ἐτέθη προσφάτως εἰς κυκλοφορίαν ἡ Βίβλος εἰκονογραφημένη, μία θαυμασία—

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΑΙ ΑΞΙΑΙ

Β'

Ἡ Τέχνη δὲν ἐκφράζει μόνον τὴν ἀπλὴν καὶ φυσικὴν ὠραιότητα, ἀλλ' ἐπὶ πλέον περιλαμβάνει καὶ τεχνικὰς τελειότητας καὶ ἰδεολογικὸν περιεχόμενον, ἀναφερόμενον εἰς διαφόρους σφαιρας τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Εἰς τὴν ἀληθῆ Τέχνην συναρτῶνται ἀρμονικῶς μορφή καὶ περιεχόμενον, εἶδος καὶ ὕλη. Ἐν ποίημα λ.χ. μᾶς συγκινεῖ οὐ μόνον μὲ τὸν ρυθμὸν καὶ τὴν μουσικότητα τῶν στίχων του, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν λεπτότητα καὶ τὸ βάθος τῶν νοημάτων του. Ὡστε «ἡ τέχνη δὲν εἶναι ἀπλῶς μορφή, ἀλλὰ μορφή ἐκφράζουσα νόημα. Εἶναι ἰδιότυπος γλῶσσα, μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ δημιουργὸν καλλιτέχνης ἐξωτερικεῦει τὰς βαθυτέρας κινήσεις τῆς ψυχῆς του, τὴν σχέσιν του πρὸς τὴν πραγματικότητα, πρὸς τὸν κόσμον, ὡς ὀλότητα καὶ τὴν ζῶην» (Νικολάου Λούβαρι, Μεταξὺ δύο κόσμων, Ἀθήναι, σελ. 77-78).

Ἡ ἱστορία τῆς Τέχνης σήμερον δὲν θεωρεῖται πλέον ἀπλῶς καὶ μόνον ἱστορία τῶν μορφῶν καὶ τεχνοτροπιῶν, ἀλλὰ ταυτίζεται καὶ πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Μέχρι πρὸ ὀλίγων δεκαετιῶν ἡ ἱστορία τῆς Τέχνης ἦτο ἱστορία μόνον τοῦ καλλιτεχνικοῦ δύνασθαι, τῆς ἰκανότητος πρὸς δημιουργίαν καλλιτεχνικῆς μορφῆς. Σήμερον ἡ ἱστορία τῶν μορφῶν ἔγινε

καὶ ὡς κείμενον καὶ ὡς διακόσμησις—ἐκδοσις. Τὰ κείμενα, ὀφειλόμενα εἰς τὴν γραφίδα δύο ἐγκρίτων θεολόγων μας, οἱ ὁποῖοι ἐκλήθησαν νὰ τὰ συντάξουν κατόπιν ὑποδείξεως ἐκ μέρους τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κοζάνης κ. Διονυσίου, ἀποδίδουν ἀβιάστως καὶ χαριέντως τὸ βιβλικὸν ὕφος καὶ ἀποτελοῦν ἑλκυστικώτατον, ἰδίως διὰ τὰ παιδιά, ἀνάγνωσμα, εἰσάγοντα μὲ ἐπιτυχίαν εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν οὐσίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἀφ' ἑτέρου, ἄκρως ἑλκυστικὴ καὶ ἐπιτυχῆς εἶναι ἡ εἰκονογράφησις τοῦ βιβλίου, ὀφειλομένη εἰς ξένους καλλιτέχνας. Πρόκειται, ἐν ἐνὶ λόγῳ, περὶ ἔργον τὸ ὁποῖον κοσμεῖ τὴν παιδικὴν χριστιανικὴν λογοτεχνίαν μας, κατὰ πάντα ἀξιοσυστάτον.

συγχρόνως ἱστορία τῆς «ἐκφράσεως», δηλαδή τῆς ἐνδομύχου προθέσεως καὶ τῶν σκοπῶν τοῦ δημιουργοῦντος καλλιτέχνου, καὶ ἀκόμη περισσότερο τῆς ἱστορίας τῆς ἐποχῆς, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ λαοῦ, ἐν τοῖς κόλποις τοῦ ὁποίου ἐγεννήθη ὁ καλλιτέχνης. Οὗτος «εἶναι ὁ ζωντανὸς καθρέπτης τοῦ πνευματικοῦ βίου τῶν χρόνων του... Ἄνυψώνει εἰς κοινὴν συνείδησιν ὅ,τι ζῆ ἄσυνειδήτως εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ συνόλου. Παρέχει ἐκφραστικὴν μορφήν εἰς τὰ ἀόρατα συναισθήματα καὶ εἰς τὰς σκοτεινὰς προαισθήσεις, αἱ ὁποῖαι ἀνασαλεύουν εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μας» (Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 79). Τοιοῦτοτρόπως ἐξηγεῖται διατὶ «μαζὶ μὲ τὸ καλλιτεχνικὸν δύνασθαι συνεξετάζεται τώρα πλέον καὶ τὸ καλλιτεχνικὸν βούλεσθαι. Μὲ ἄλλας λέξεις, ἀναζητεῖται ὁ καλλιτέχνης, τοῦ ὁποίου ἡ ψυχὴ κρύπτεται ὀπίσω ἀπὸ τὸ καλλιτέχνημα. Καταβάλλεται προσπάθεια νὰ συλληφθῆ ἡ ψυχὴ αὐτῆ... Ἀπὸ αὐτὴν ἔπειτα ἐρμηνεύεται πλήρως ἡ ἐκφρασις αὐτῆς, τὸ ποίημα, ἡ μουσικὴ σύνθεσις, τὸ ζωγραφικὸν ἔργον, τὸ ἀρχιτεκτονικὸν δημιούργημα... Αἱ ἐναλλαγαὶ τῶν καλλιτεχνικῶν μορφῶν, τὰς ὁποίας ἐμφανίζει ἡ Ἱστορία τῆς Τέχνης, εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν μεταβολῶν, τὰς ὁποίας ὑφίσταται ἡ ἀνθρωπίνη βούλησις... Ὁ καθορισμὸς τῆς καλλιτεχνικῆς βουλήσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐκπηγάζει ἡ μορφή, προϋποθέτει τὴν γνῶσιν τῆς κοσμοθεωρίας» καὶ βιοθεωρίας τοῦ καλλιτέχνου (Ν. Λούβαρι, Νοσταλγικαὶ περιπλανήσεις, Ἀθῆναι σελ. 141-142).

Ὁ Johannes Hessen εἰς τὸ βιβλίον του «Τὰ σύγχρονα πνευματικὰ ρεύματα» (Die Geistesströmungen der Gegenwart) δεικνύει τὴν στενὴν συνάρτησιν τέχνης καὶ κοσμοθεωρίας. Τοιοῦτοτρόπως εἰς τὴν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπεκράτει εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὁ ὕλισμὸς καὶ ὁ θετικισμὸς, εἰς τὴν Τέχνην ἐκυριάρχει ἡ φυσιοκρατία, ὁ Νατουραλισμὸς, ὁ ὁποῖος ἐμπνέεται ἐκ τῆς φύσεως, τὴν ὁποίαν ἐννοεῖ ἀντικειμενικῶς καὶ ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου· τοιοῦτοτρόπως μεταβάλλει τὴν Τέχνην εἰς μίαν τεχνικὴν ἀπλῶς δεξιότητα, εἰς μίαν δουλικὴν μίμησιν καὶ ἀντιγραφὴν τῆς φυσικῆς πραγματικότητος. Μὲ τὴν ἔναρξιν τοῦ κλονισμοῦ τοῦ ὕλισμοῦ ἤλθεν εἰς τὸ προσκῆνιον ὁ Ἴμ-

πρεσσιονισμός, ὁ ὁποῖος δὲν ἀντιγράφει τὴν φύσιν κατὰ τὸν τρόπον τῆς φωτογραφικῆς μηχανῆς, ἀλλὰ ζωγραφίζει τὴν ἐκ τῆς φύσεως *impression*, τὴν ἐκ τῆς φύσεως ἐντύπωσιν, τὴν ὁποῖαν σχηματίζει ὁ καλλιτέχνης. Μετὰ τὴν κατάρρευσιν τοῦ ὕλισμοῦ καὶ θετικισμοῦ ἐγεννήθη ὁ Ἐξπρεσσιονισμός, ὅστις δὲν ἐκφράζει τὴν ἐκ τῆς φύσεως γεννηθεῖσαν ἐν τῷ καλλιτέχνῃ ἐντύπωσιν, ἀλλ' ἀνεξαρτήτως τῆς φυσικῆς πραγματικότητος ἐξωτερικεύει μόνον τὸ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ὑπάρχον, ὅπερ εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι καὶ τὸ χάος, ὡς τοῦτο κατοπτρίζεται εἰς τὰς ὑπερβολὰς καὶ ἀκρότητας τῆς «μοντέρνας τέχνης».

Ἄλλ' ἐφ' ὅσον ἡ Τέχνη εἶναι ἀπεικόνισις τῆς κοσμοθεωρίας καὶ βιοθεωρίας, ἐφ' ὅσον εἶναι ἔκφρασις τῆς ψυχῆς καὶ μορφῆ, ἥτις ἐκφράζει ἐν νόημα, καθίσταται φανερὰ ἡ σχέσις τῆς Τέχνης πρὸς τὴν ἠθικὴν προσωπικότητα τοῦ καλλιτέχνου, ἥτις ὅπωςδήποτε διαποτίζει τὸ καλλιτεχνικὸν ἔργον. Ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ Heine, ὁ καλλιτέχνης «ὁμοιάζει πρὸς τὸν Θεὸν ἀκόμη καὶ εἰς τὸ ὅτι (εἰς τὰ ἔργα του) δημιουργεῖ τοὺς ἀνθρώπους συμφῶνως πρὸς τὴν ἰδικήν του εἰκόνα». Τὸ καλλιτεχνικὸν ἔργον, ἐφ' ὅσον ἔχει τὴν πατρίδα του εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὸ συναίσθημα τοῦ καλλιτέχνου, φέρει ὅπωςδήποτε ἐφ' ἑαυτοῦ τὴν ὑποκειμενικὴν σφραγίδα. Διὰ τὰ πλάσματα τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας, ὡς λέγει ὁ Künzle, ἔχουν ἐφαρμογὴν τινα οἱ ὑπερβολικοὶ πως λόγοι τοῦ Ξενοφῶντος, κατὰ τοὺς ὁποῖους «εἰς τοὺς (εἰδωλολάτρας) θνητοὺς φαίνεται, ὅτι οἱ Θεοὶ ἔχουν τὴν ἰδικὴν των μορφὴν, ἐνδυμασίαν καὶ γλῶσσαν. Οἱ νέγροι λατρεύουν μαύρους Θεοὺς... Οἱ Θρᾶκες λατρεύουν Θεοὺς μὲ γαλανοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ κόκκινα μαλλιά. Καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι οἱ βόες καὶ οἱ λέοντες ἔχουν χεῖρας, διὰ νὰ ζωγραφίσουν, οὗτοι θὰ ἐσχεδίαζον τὰς μορφὰς τῶν Θεῶν ὡς τοὺς ἰδίους τοὺς ἑαυτοὺς των». Ἀναγκαστικῶς λοιπὸν ἡ Τέχνη ὑποτάσσεται εἰς τὰ ἠθικὰ κριτήρια τοῦ καλλιτέχνου καὶ ἀντανაკλᾷ τὴν βιοθεωρίαν του.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ο ΠΟΛΥΤΙΜΟΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ

3. Διὰ νὰ κρατήσωμεν μέχρι τέλους τὸν πολῦτιμον μαργαρίτην, ἀνάγκη νὰ ἐνισχύσωμεν πάσας τὰς χριστιανικὰς ἀρετάς.

Ὅθεν, ἐφ' ὅσον ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει «ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν» (Φιλιπ. γ' 20)· ἐφ' ὅσον καινοὺς οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ (τοῦ Χριστοῦ) προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ» (Β' Πέτρ. γ' 13), ἃς σπουδάσωμεν πάντες, ἵνα ἀμώμους καὶ ἀσπίλους τηρήσωμεν ἑαυτοὺς, κατέχοντες τὸν «ἕνα πολῦτιμον μαργαρίτην», ὅς ἐστιν ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ, ὁ τῆς ζωῆς καὶ ἀληθείας λόγος, ὅστις, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ὑπὸ μὲν τῶν ἀπολλυμένων θεωρεῖται «μωρία», διὰ δὲ τοὺς κληθέντας εἰς σωτηρίαν «δύναμις Θεοῦ ἐστὶ καὶ Θεοῦ σοφία» (Α' Κορ. α' 24). Ὁ λόγος ὁ τοῦ Σταυροῦ ἐνοικεῖται εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ βραβεύεται εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, ἵνα τὰς φωτίξῃ ὡς λύχνος φαίνων ἐν τόπῳ ἀύχμηρῷ, ἕως οὗ ἀποβάλωμεν τὸ σκῆνωμα τοῦτο τὸ φθαρτὸν καὶ κληθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, εἰς τὴν πόλιν τὴν μένουσαν, τὴν ἡτοιμασμένην δι' ὅσους θὰ προσκομίσουν εἰς τὴν εἴσοδον τὸν πολῦτιμον μαργαρίτην.

Ἐπάρχουν μεταξὺ ἡμῶν πολλοὶ ἀδελφοί, εἰς τοὺς ὁποίους προσεφέρθη κατ' ἐπανάληψιν ὁ πολῦτιμος μαργαρίτης, ἀλλ' αὐτοί, μὴ γνωρίζοντες τὴν πραγματικὴν ἀξίαν του, τὸν ἀπέρριψαν καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐστράφησαν καὶ ἠγόρασαν κοινούς ψευδολίθους, χρησίμους οὐχὶ διὰ τὸν στολισμὸν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ τοῦ σώματος. Δυστυχῶς ἡ ἔλξις τῶν ψευδολίθων αὐτῶν καταντᾷ ἀκατανίκητος καὶ τυφλῶνι ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, ὥστε νὰ ἐπαληθεύῃ τὸ γραφικόν· «Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὄτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας» (Ρωμ. ια' 8). Ἐπὶ τὸ πρῶτον τοῦτο τῆς κοσμικῆς ἀντιλήψεως περὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, οἱ χριστιανοὶ ἐθεωροῦντο ὑπὸ τῶν ἀπίστων ὡς ἄθλιοι, δυστυχεῖς, βραδεῖς τῷ πνεύματι καὶ ὡς περικαθάραματα τοῦ κόσμου, ὡς μᾶς πληροφορεῖ ὁ Χριστοκεντρικὸς Παῦλος. Ὡς πλάνητες καὶ μηδὲν ἔχοντες. Καὶ ὅμως ἦσαν εὐτυχεῖς καὶ εὐδαίμονες, κατέχοντες ἐν τοῖς κόλποις των ὡς θησαυρὸν τὸν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 475 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 14 τεύχους.

πολύτιμον μαργαρίτην. Ἐθεωροῦντο ὡς λυπούμενοι, ἐνῶ αὐτοὶ πάντοτε ἔχαιρον, ἐφ' ὅσον ἢ μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἔνωσὶς των ἀπετέλει δι' αὐτοὺς πηγὴν μονίμου καὶ ἀνεκκλήτου χαρᾶς. Ἐνομίζοντο ὡς πτωχοί, ἀλλὰ μὲ τὸν πλοῦτον τῆς θείας χάριτος ἦσαν εἰς θέσιν νὰ καταστήσουν πλουσίους πολλούς. Παρουσιάζοντο ὡς μὴδὲν ἔχοντες, ἐνῶ αὐτοὶ τὰ πάντα κατεῖχον (πρβλ. Β' Κορ. στ' 10).

Καὶ πράγματι ἦσαν πλούσιοι κατέχοντες τὸν «ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην». Εἶναι πτωχοὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀνοίξουν τοὺς ὀφθαλμούς των καὶ ν' ἀναγνωρίσουν τὴν ἀξίαν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, τῶν ὑψηλῶν τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας δογμάτων καὶ μυστηρίων, τῆς δωρεᾶς τῆς θείας χάριτος, τῆς ἐπουρανοῦ, τέλους, βασιλείας. Αὐτοὶ ἐξακολουθοῦν νὰ συγκεντρώνουν εἰς τὰ βαλάντιά των τοὺς μαργαρίτας τοῦ κόσμου τούτου, εἰς τοὺς ὁποίους εἶναι ἀφιερωμένη ἡ ψυχὴ των καὶ ἡ διάνοιά των. Διότι «ὅπου ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν» (Ματθ. στ' 21). Ἀντιθέτως, ὁ ἔχων εἰς τὴν καρδίαν του τὸν πολύτιμον μαργαρίτην, δηλαδή τὴν εἰς τὸν Χριστὸν πίστιν, αἰσθάνεται, ὡς ὁ Ἀπόστολος, πλουσίαν τὴν χορηγίαν εἰς πάντα τὰ πνευματικὰ ἐκεῖνα ἀγαθὰ, τὰ ὅποια συνιστοῦν καὶ ἐξασφαλίζουν τὴν πραγματικὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρώπου. Πῶς θὰ τονώσωμεν τὴν θέλησίν μας; Πῶς θὰ ἐνισχύσωμεν τὴν διάνοιάν μας, ὥστε νὰ εὐρίσκηται εἰς διαρκῆ ἐπιμύνητα; Πῶς θὰ κατορθώσωμεν νὰ κρατήσωμεν πάσῃ θυσίᾳ εἰς χεῖρας μας τὸν πολύτιμον μαργαρίτην; Πῶς θὰ προφυλάξωμεν τὰ ὄσια καὶ τὰ ἱερά ἀπὸ τοὺς κύνας καὶ τοὺς χοίρους; Τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰ ἀγωνιώδη αὐτὰ ἐρωτήματα θὰ μᾶς δώσῃ ὁ ἀπόστολος Πέτρος: «... ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, ἐν δὲ τῇ γνῶσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην» (Β' Πέτρ. α' 5-7). Πᾶσαι αὗται αἱ ἀρεταὶ καθιστοῦν τὸν χριστιανὸν δραστήριον καὶ καρποφόρον εἰς τὴν κλήσιν, εἰς ἣν ἐκλήθη διὰ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, καὶ πλουσία ἐπιχορηγία τὸν ἀναμένει διὰ τὴν ἀπρόσκοπτον εἴσοδον εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Εἰς τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον

ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΔΙΠΤΥΧΟΝ

29 Μαΐου... Πικρὴ ἐπέτειος τοῦ 1453. («Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ»...
Ἄλλ' ἐπηκολούθησεν ἡ Ἀνάστασις τοῦ 1821, ὕστερα «ἀπὸ πικρῆς
σκλαβιᾶς χειροπιαστὸ σκοτάδι»).

Αὐτὴ τὴν ἐθνικὴ Ἀνάστασις πανηγυρίζομεν ἐφέτος οἱ Πανέλ-
ληνες, μὲ τὴν συμπλήρωσι 150 ἐτῶν. Ἰδιαιτέρως τὰ νεῖατα τῆς
Ἑλλάδος. Στὴν ἀρχὴ τοῦ μηνὸς Μαΐου, στὸ Παναθηναϊκὸ Στά-
διο, ἀνεπόλησαν καὶ μᾶς ἐπρόβαλαν τὸ ἔπος τῆς Ἐθνεγερσίας.
Κορυφαία ὥρα τῆς Ἱστορίας τοῦ Γένους μας.

Ὡρα μυσταγωγικῆ. Θέαμα συγκλονιστικόν. Ἄκουσμα ἀπο-
καλυπτικόν! Σπανίως τὸ Στάδιο εἶδε, στὸ παρελθόν, μιὰ τέτοια
μεγαλειώδη ἐκδήλωσις. Πραγματικὰ μεγαλειώδη καὶ ἱστορικῆ.
Ἡ Ἡγεσία τῆς Ἐκκλησίας μας ἐκεῖ, μᾶζι μὲ ἐκπροσώπους τῶν
Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων. Ἡ Ἡγεσία τῆς Πολιτείας καὶ τοῦ
Στρατοῦ. Ἐπιστῆμονες καὶ λόγιοι. Καὶ γύρω, ὁ κόσμος τῶν παι-
διῶν καὶ τῶν γονέων. Λαοθάλασσα, μέσα σὲ φωτοπλημμύρα φαν-
τασμαγορικῆ. Τὰ νεῖατα τῆς Ἑλλάδος, τὰ Κατηχητόπουλα, σε-
μνά, εὐσταλῆ, ἐλπιδοφόρα, παρήλασαν. Καὶ ὕστερα ἐστάθησαν
εὐλαβικὰ γιὰ νὰ παρακολουθήσουν τὴν ἐπικὴ πορεία τῆς Ἑλλά-
δος. Νὰ ἀποτίσουν φόρον τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης στοὺς δημιουργοὺς
τῆς ἐλευθέρου Πατρίδος. Ἐμπρὸς σιὰ μάτια τῆς ψυχῆς μας
τὸ 21, τὸ ἡρωϊκὸ καὶ πολυῦμητο. Ἔπος καὶ θρῦλος. Θαῦμα καὶ
Δόξα. Οἱ συγκλονιστικὲς εἰκόνες μᾶς ἐβοήθησαν νὰ εἰσέλθωμε μὲ
δέος στοὺς ἱεροὺς χώρους τῆς Ἱστορίας, στὴν περιοχὴ τοῦ θαύ-
ματος. Ναι, θαῦμα ἀνερμήνευτο ἀνθρωπίνως, μοναδικὸ φαινό-
μενο στὴν παγκόσμια Ἱστορία. Σ' ὄρισμένες στιγμῆς, ἡμίφως
ὑποβλητικὸ ἐσυμβόλιζε τὸν ζόφον τῆς σκλαβιάς. Καὶ τότε, εἰκό-
νες φωτεινές, ζωντανές, στιγμιότυπα τῆς τρισένδοξης Ἱστορίας
μας, ἐπρόβαλαν μέσα ἀπ' τὰ βᾶθη τῶν χρόνων, μὲ τόση λάμψι!
Λιτανεῖα Ἱερῆ: Διδάσκαλοι τοῦ Γένους καὶ ἄλλοι λόγιοι. Ἁγία
Φιλοθέη, ἡ Ἀθηναία Ἀρχόντισσα, καὶ Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, ὁ
Ἐθναπόστολος. Τὸ Κρυφὸ Σχολεῖο καὶ ἡ Ἁγία Λαύρα. Προσ-
κλητῆριο Μαρτύρων καὶ Ἡρώων... Παντοῦ τὸ ράσο δεσπόμεναι καὶ
κατεθόνει. Μυσταγωγεῖ καὶ συναγεῖρει...Μᾶζι μὲ τίς χιλιάδες τῶν
παιδιῶν, καὶ ἡμεῖς οἱ μεγάλοι ἐννοιώσαμε ὑπερηφάνεια, γιὰτὶ εἴ-
μεθα Ἕλληνες, μαρτύρων καὶ ἡρώων ἀπόγονοι. Μὲ ρίγη ἀκούσα-
με, μέσα σ' ἐκείνη τὴν ὑποβλητικὴ ἀτμόσφαιρα, τὸ ἐθνικοθηρη-

σκευτικό θούριο «Τῆ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῶ...» καὶ τὸν ὕμνο τῆς Ἐλευθερίας «Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη...». Ἐκεῖ στὸ Στάδιο, εἶχαμε ἔμπρὸς μας ἓνα ὄραμα. Τὸ Ἱερὸ Δίπτυχο τῆς Φυλῆς. Τὰ Ἑλληνοχριστιανικά Ἰδεώδη. Ἐνας πελώριος Σταυρὸς στημένος στὴν εἴσοδο τοῦ Σταδίου, κοντὰ στὶς γαλανόλευκες ποὺ ἀνέμιζαν, ὑπεγράμμιζε καὶ αὐτὸς τὸ δίδαγμα καὶ τὸ βίωμα. « Ἦλθε ἔμπρὸς λαμποκοπώντας ἡ Ὀρησκεία μ' ἓνα Σταυρὸ » (Σολωμός). Καὶ σὰν νὰ ἐνωτιζώμεθα, ἐκείνη τὴν ἑσπέρα, τὶς ἐπιγραμματικὲς διαπιστώσεις τῶν σοφῶν: « Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν χρεωστοῦμεν οἱ σημερινοὶ Γραικοὶ τὴν ὑπαρξίν μας » (Κοραῆς). « Τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος ἄνευ τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν ἤθελεν ἕως ὑπάρχει σήμερον ἢ ἐντὸς βιβλιοθηκῶν καὶ εἰς σοφῶν τινων ἀναμνήσεις » (Σπ. Ζαμπέλιος). « Ἐσώθημεν διὰ τῆς Ἐκκλησίας » (Σαρίπολος). Εἶδαμε καὶ ἡμεῖς μὲ θάμβος τὴν Μητέρα Ἐκκλησία σὰν στήλη πυρὸς νὰ κατευθύνῃ τὸν νέον Ἰσραήλ. Εἶδαμε τὸ Φανάρι, μὲ τὴ μεγάλη του παράδοσι, (ποὺ ἐστάθη πρωτοπόρο, ἡ μεγάλη δύναμις τῆς φυλῆς), νὰ μὴ σβύνη, παρ' ὅλες τὶς καταγίδες τῆς Ἱστορίας. Ἐζήσαμε σὰν ἔκρηξι ἠφαιστείου τὴν ἐξέγερσι τοῦ Γένους, χάρις στὶς δυνάμεις τὶς πολυδιάστατες τῆς Ὀρθοδοξίας. Καὶ ἀντιρῦσαμε, μὲ δέος καὶ ἔξαρσι, τὴν ἀδούλωτη φυλὴ, μὲ θαυμαστὴ καρτερία στὶς πικρὰς καὶ σκληρὰς ὥρες τῆς σκλαβιάς, νὰ ὑπομένῃ. Καὶ ὕστερα, μὲ πίστι στὴν θεία Δικαιοσύνη, νὰ ἐξορμᾷ σὲ μιὰ θρυλικὴ γιγαντομαχία, ποὺ κατέπληξε τὴν Οἰκουμένη. « Συντρίβει καὶ κυλᾷ στὴν ἄβυσσο, τοὺς θρόνους τῶν τυράννων ». (Πολέμης).

Καὶ ἀν α β α π τ ι σ θ ἡ κ α μ ε. « Ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι. Καὶ ἀκούσαμε τὰ Ἑλληνικά νεῖατα νὰ ὑπόσχωνται συγκλονισμένα καὶ εὐγνωμονοῦντα: « Ἄμες δε γ' ἐσόμεθα πολλῶ κάρρωνες »!

† X. X.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Οἱ συνδρομηταὶ τῶν Περιοδικῶν «**ΕΚΚΛΗΣΙΑ**», «**ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ**» καὶ «**ΘΕΟΛΟΓΙΑ**» παρακαλοῦνται, ὅπως πᾶσαν ἀλλαγὴν διευθύνσεως των γνωστοποιοῦν ἀμέσως εἰς τὰ Γραφεῖα τῶν ὡς εἴρηται Περιοδικῶν, Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι **Τ. 140**, δι' ἐπιστολῆς των, σημειουμένης ἀπαραιτήτως τῆς παλαιᾶς διευθύνσεως, ἵνα καταστή δυνατὴ ἡ κανονικὴ ἀποστολὴ τῶν φύλλων.

ΕΝΟΡΙΑΚΑ

ΑΙ ΒΑΣΙΚΩΤΕΡΑΙ ΔΥΣΚΟΛΙΑΙ ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΑΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

Ἡ βασικώτερα δυσκολία διὰ τὴν Ἴδρυσιν, τὴν συστηματικὴν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τῶν «Ἐνοριακῶν Κέντρων Νεότητος» ἀποτελεῖ ἀναμφιβόλως εἰς τὰς μεγάλας πόλεις τῆς πατρίδος μας ἡ παντελής σχεδὸν ἔλλειψις χώρου πρὸς ἀνοικοδόμησιν μονίμων κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων, διὰ τὴν στέγασιν ἑνὸς συγχρόνου Κέντρου Νεότητος. Πολλοὶ ἐνοριακοὶ ἱεροὶ Ναοὶ εἶναι κυριολεκτικῶς «περικυκλωμένοι» ἀπὸ πολυωρόφους πολυκατοικίας ἢ εὐρίσκονται ἐκτεθειμένοι εἰς πολυθορύβους λεωφόρους. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἐκεῖ ὅπου ἡ ἀνάγκη ὑπάρξει εἰς ἑνὸς συγχρόνου Κέντρου Νεότητος εἶναι ἀμειψότερα, καθίσταται ἡ Ἴδρυσις αὐτοῦ ἀδύνατος.

Ἐὰν θελήσωμεν νὰ κάνωμεν μίαν αὐτοκριτικὴν, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ ἔλλειψις αὕτη δὲν ἀποτελεῖ γεγονός τυχαῖον. Ὁφείλεται κυρίως εἰς τὸ ὅτι ἡ ἐνορία περιώρισεν τὰς περιοσσοτέρας φορὰς τὴν δραστηριότητα αὐτῆς ἐντὸς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, εἰς τὸν λειτουργικὸν-λατρευτικὸν τομέα, χωρὶς νὰ δυνηθῆ νὰ ἴδῃ τὰς προεκτάσεις καὶ τὰς συνεπείας τῆς Ὁρθοδόξου λατρευτικῆς ζωῆς διὰ τὴν καθημερινὴν ζωὴν, χωρὶς νὰ ὀμιλῇ περὶ αὐτοῦ, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ προσφέρῃ εἰς τὸ πλήρωμά της τὰ ἀπαραίτητα πλαίσια καὶ τὰς δυνατότητας, προκειμένου νὰ ζήσῃ τὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκτὸς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, μετὰ τὴν κοινὴν προσέλευσιν εἰς τὸ ἱερὸν μυστήριον τῆς θείας Κοινωνίας.

Ἄλλὰ καὶ ὅπου ἐδημιουργήθησαν τοιαῦτα πλαίσια, τοῦτο ἔγινε ἐκτὸς τῆς ἐνορίας καί, συνεπῶς, φέρει χαρακτῆρα ἰδιωτικόν. Δὲν ἀποτελεῖ δηλαδὴ συνέπειαν καὶ συνέχειαν τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῆς ἐνορίας.

Εἶναι φανερόν, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ ἀναλύσωμεν ἐνταῦθα τὸ τεράστιον τοῦτο ποιμαντικὸν θέμα τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἄλλὰ καὶ τὰ ὀλίγα αὐτὰ φανερόν, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ προσεκτικὴ μελέτη τοῦ ὅλου θέματος, μὲ βάσιν τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησιολογίαν, προκειμένου νὰ δημιουργήσωμεν τὰς βασικὰς προϋποθέσεις, διὰ νὰ «ἀνοίξῃ» ὁ δρόμος διὰ μίαν νέαν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας μας πρὸς τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον, καὶ ἰδιαίτερος πρὸς τὸν νέον ἄνθρωπον.

Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γίνῃ μία συστηματικὴ καλλιέργεια τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας μας, διὰ νὰ κατανοήσῃ τὰς προ-

εκτάσεις αὐτὰς τῆς θείας εὐχαριστίας εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν, νὰ αἰσθανθῇ τὴν ἀνάγκην νὰ ζήσῃ τὰς συνεπειὰς αὐτὰς καὶ τὸ καθήκον νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν ἀπαραιτήτων προϋποθέσεων διὰ τὴν ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ ἐνοριακὴν ζωὴν τῶν ἐνοριτῶν πάσης ἡλικίας καὶ ἰδιαίτερος τῶν νέων βλαστῶν τῆς ἐνορίας.

Ἡ ἔλλειψις λοιπὸν τῆς πνευματικῆς αὐτῆς («γεφύρας»), ἡ ὁποία θὰ ἐνώσῃ τὸν λατρευτικὸν χῶρον μὲ τὴν ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ ζωὴν, θὰ μεταφέρῃ εἰς αὐτὴν τὸ λειτουργικὸν πνεῦμα καὶ θὰ τὴν μεταβάλλῃ οὐσιωδῶς, πρέπει νὰ γίνῃ αἰσθητὴ ἀπὸ μέρους ὁλοκλήρου τοῦ πληρώματος τῆς ἐνορίας. Ἄλλὰ τοῦτο πρέπει κατ' ἀρχὰς νὰ γίνῃ ἀπὸ μέρους τῶν ἐφημερίων, τῶν διοικητικῶν ὀργάνων καὶ τῶν φορέων τοῦ ἐνοριακοῦ ἔργου. Πρέπει κατόπιν νὰ γίνῃ συνειδητὴ ἡ ἔλλειψις αὐτῆ μεταξὺ τῶν εὐσεβῶν ἐκείνων ἐνοριτῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦν νὰ ζήσουν συνειδητῶς ἐντὸς τοῦ πνευματικοῦ χώρου τῆς Ἐκκλησίας μας.

Διαφορετικῶς δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ οὐσιωδῶς ἡ εἰκὼν, τὴν ὁποίαν παρουσιάζομεν σήμερον: Πολλοὶ ἀδελφοί, προκειμένου νὰ ἀνοικοδομηθῇ εἰς ἐνοριακὸς Ναός, εἶναι πρόθυμοι νὰ προσφέρουν καὶ οἰκόπεδα καὶ χρήματα καὶ ἀφιερώματα. Ὅμως δὲν ἐπιδεικνύουν τὴν αὐτὴν προθυμίαν προκειμένου νὰ ἰδρυθῇ ἐν «Ἐνοριακὸν Κέντρον Νεότητος» ἢ ἐν ἄλλο ἐνοριακὸν καθίδρυμα. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι δυσκολεύονται νὰ ἴδουν τὴν ἀναγκαιότητα τῶν τοιούτων ἰδρυμάτων. Ἡ δυσκολία ὑφίσταται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ἀδυνατοῦν νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν ἐνορίαν ὡς φορέα ἐνὸς τοιούτου ἰδρυματος. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν διστάζουν νὰ προσφέρουν τὰς δυνατότητας αὐτὰς εἰς ἄλλους παράγοντας, ἐκτὸς τῆς ἐνορίας (π.χ. εἰς ἐν κρατικὸν ἴδρυμα, εἰς ἓνα σύλλογον κ.ἄ.). Τοῦτο σημαίνει, ὅτι δὲν ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἐνοριτῶν μας ἡ σχετικὴ πρὸς τὸ σημεῖον αὐτὸ καλλιέργεια. Βλέπομεν τὴν ἐνορίαν ὡς μίαν «ὑπηρεσίαν», εἰς τὴν ὁποίαν προστρέχει κανεὶς διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὰς προσωπικὰς αὐτοῦ «θρησκευτικὰς ἀνάγκας» καὶ μάλιστα πολλάκις κατὰ τρόπον καθαρῶς ἰδιωτικόν.

Ἄλλὰ παραλλήλως πρὸς τὸ ποιμαντικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας μας, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὴν σχετικὴν πρὸς τὰς ἀνωτέρω σκέψεις καλλιέργειαν τοῦ πληρώματος Αὐτῆς, εἶναι ἀνάγκη, ὅπως ληφθοῦν καὶ διοικητικὰ-νομοθετικὰ μέτρα, προκειμένου νὰ ἀντιμετωπισθῇ θετικῶς τὸ ὅλον θέμα τῆς ἐξευρέσεως τοῦ καταλλήλου χώρου πρὸς στέγασιν συγχρόνων Κέντρων Νεότητος, ἐὰν μὴ εἰς ὅλας τὰς ἐνορίας, τοῦλάχιστον εἰς ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι πρόκειται νὰ ἰδρυθοῦν εἰς τὸ μέλλον.

(Συνεχίζεται)

Αἰδεσ. Δρ. Α. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

Τὴν 23ην Μαΐου ἐ.ἔ. ἔλαβε χώραν, διὰ τετάρτην κατὰ σειράν φοράν, ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Κατ' αὐτήν, συμφώνως πρὸς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, ὁμίλησε κατ' ἀρχὴν ἐκ μέρους τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ταμείου ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος πατὴρ Βασίλειος Παπουτσόπουλος ἐπὶ τῷ ἀπολογισμῷ τῆς δραστηριότητος τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου κατὰ τὸ ἔτος 1970.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ κ. Στυλιανὸς Γερωνυμάκης, ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ ἐλεγκτοῦ τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου, ἀνεφέρθη εἰς τὴν λογοδοσίαν τοῦ ἔτους καὶ τὴν ἔκθεσιν τοῦ Οἰκονομικοῦ ἐλέγχου.

Ἀκολούθως, ὁ Διευθυντὴς τῆς Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Ἰατρὸς κ. Σοφοκλῆς Χατζιδάκις ὁμίλησε διὰ τὸ κοινωνικὸν καὶ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον τῆς Εἰδικῆς Μερίμνης Ὑπερηλίκων. Τέλος, τὸν λόγον ἔλαβεν ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. κ. **Ἱε ρ ὠ ν υ μ ο ς.**

Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὁμιλῶν ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ Προέδρου, Γενικοῦ Ἐπόπτου καὶ Συντονιστοῦ τοῦ ὅλου ἔργου, ἀνέφερε τὰ ἑξῆς:

«Ὅπως θ' ἀντελήφθητε καὶ ἀπὸ τὴν μέχρι τοῦδε ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων, ἡ σημερινὴ Γενικὴ Συνέλευσις, δὲν εἶναι μόνον ἢ ἐκ τοῦ Καταστατικοῦ ἀπαιτουμένη, δηλαδὴ μιὰ τυπικὴ Γενικὴ Συνέλευσις, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ὑποχρεωμένον τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον νὰ λογοδοτήσῃ κατὰ τὸ Καταστατικὸν τοῦ Σωματείου, ἀλλ' ἔρχεται μὲ ὀρισμένους ἀριθμούς καὶ μὲ τὴν ἀναφορὰν εἰς ὀρισμένα γεγονότα νὰ ἐκθέσῃ ὅ,τι ἔγινε κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἔτους.

Ἡ σημερινὴ Γενικὴ Συνέλευσις, ὅπως θὰ διαπιστώσετε καὶ σεῖς, εἶναι κάτι τὸ εὐρύτερον. Βεβαίως ἡ Γενικὴ Συνέλευσις ἀναφέρεται καὶ εἰς αὐτό, ποῦ μᾶς ὑπενθύμισε προηγουμένως ὁ κ. Γερωνυμάκης, μὲ τὸ ἐρώτημα, «Ἐγκρίνεται ὁ ἀπολογισμὸς καὶ ὁ προϋπολογισμὸς». Καὶ ἡ ἀπάντησίς σας («ἐγκρίνεται») εἶναι ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ νομοτύπου.

Ἄλλὰ δὲν εἶναι, λέγω, μόνον αὐτό, εἶναι καὶ κάτι περισσό-
τερον. Σήμερα ἢ Συνέλευσις αὐτὴ εἶναι μία Συνέλευσις χαρᾶς καὶ
ἀγάπης. Ἀγάπης, διότι σεῖς γεμίζετε ὀλόκληρον τὸν χώρον αὐ-
τὸν με τὴν ἀγάπην σας, τὴν ὁποίαν ἐξεδηλώσατε καθ' ὀλόκληρον
τὸν διαρρευσάντα χρόνον, ὄχι με λόγια, ἀλλὰ με ἔργα. Καὶ ὅπως
γνωρίζετε, εἰς τὰς πλάστιγγας τοῦ Θεοῦ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βαρύνει
δὲν εἶναι τὰ λόγια, εἶναι τὰ ἔργα.

Εἶπα Γενική Συνέλευσις χαρᾶς καὶ Ἀγάπης. Χαρᾶς, διότι
δυνάμεθα νὰ ὑπερηφανευθῶμεν ἐν Κυρίῳ διὰ τὸ Ἔργον, τὸ ὁποῖον
ἐπετελέσθη κατὰ τὸ διάστημα αὐτό, ὄχι μόνον περιορισμένως ὑπὸ
τοῦ Φιλοπτώχου Ταμεῖου, ἀλλὰ γενικώτερον ὑπὸ τῆς Χριστια-
νικῆς Ἀλληλεγγύης.

Διὰ νὰ χαρῶμεν ὅμως περισσότερο διὰ τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον
καὶ διὰ νὰ καταστήσωμεν πλέον συνειδητοῦς καὶ σαφεῖς τοὺς
λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους θὰ πρέπει νὰ εἴμεθα εὐγνωμόνες πρὸς
τὸν Κύριον, δι' ὅσα ἐπετελέσθησαν, θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε μίαν μικρὰν
ἀναδρομὴν εἰς τὸ παρελθόν. Δηλαδή, τί παρελάβατε σεῖς ὡς Γε-
νικὸν Φιλόπτωχον Ταμεῖον, καὶ τί ἔχομεν σήμερα.

Τὸ Γενικὸν Φιλόπτωχον Ταμεῖον εἶχεν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην,
μαζὶ με τὰ Ἐνοριακὰ Φιλόπτωχα Ταμεῖα, εἰς τὴν διάθεσίν του,
ἄς ἀρχίσω ἀπὸ τὰ χρήματα, ἓνα χρηματικὸν ποσὸν περίπου 1.350.
000 δρχ. συμφώνως πρὸς τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ 1966. Βεβαίως, καὶ
τότε τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐπετελεῖτο ἦτο πολύτιμον καὶ ἀνα-
γκαῖον, ἀλλὰ περιορισμένον καὶ ὡς πρὸς τὰ μέσα καὶ ὡς πρὸς τὴν
μέθοδον καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν βοηθούτων καὶ βοηθου-
μένων. Δὲν εἶχε τὴν ἔκτασιν, ποὺ ἔχει λάβει σήμερα. Θὰ μοῦ ἐπι-
τρέψετε νὰ μεταφράσω τὴν σημερινὴν ἔκτασιν εἰς χρῆμα.

Οἱ ἀριθμοὶ τοὺς ὁποίους θὰ ἀκούσετε, δὲν ἀναφέρονται μόνον
εἰς τὸ 1970. Εἶναι ὀλίγον τοῦ 1971, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ
1970. Τὸ Γενικὸν Φιλόπτωχον Ταμεῖον καὶ τὰ Ἐνοριακὰ Φιλό-
πτωχα Ταμεῖα, ἔχουν κατὰ τὸ 1970 μίαν κίνησιν, ὅπως μᾶς εἶπε
ὁ κ. Γερωνυμάκης, 18.000.000 δρχ. Ἦτοι τὰ 15.000.000 τοῦ
1969 ἔγιναν 18.000.000 κατὰ τὸ 1970. Ἐπίσης ἀπὸ τὴν κίνησιν
τῆς Ε.Μ.Υ. διατίθενται περίπου 5.000.000. εἰς στρογγυλοὺς ἀρι-
θμοὺς. Δέκα ὀκτώ καὶ πέντε, ἐφθάσαμεν εἰς τὰ 23 ἑκατομ. Αἱ
τρεῖς ἐξορμήσεις ποὺ ἔγιναν, δηλαδή, διὰ μὲν τοὺς πλημμυροπα-
θεῖς τῆς Ρουμανίας, χάρις, ἀποκλειστικῶς, εἰς τοὺς ἰδικούς σας
κόπους, διὰ δὲ τὸ Πακιστάν, καὶ τελευταίως καὶ διὰ τὴν Μοζαμ-
βίκην, χάρις καὶ εἰς τὴν συμβολὴν καὶ τῶν ἄλλων Μητροπόλεων,
ὡς ἐπίσης τοῦ Ἰπουργείου Ἐμπορίου καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυ-

θροῦ Σταυροῦ, φθάνουν τὰ 42.000.000 δρχ. Ἐπομένως ἔχομεν 23 καὶ 42 ἑκατομ. καὶ φθάνομεν τὰ 65.000.000. Προστίθεται ἡ ἀξία αὐτῶν, τὰ ὅποια δίδειμε τὸ Κίνημα Ἀγάπης, (ἐκτὸς αὐτῶν τὰ ὅποια ἐστάλησαν εἰς τὴν Ρουμανίαν κ.λ.π.) ἄλλα 5.000.000. (Σημειωτέον, ὅτι ὅπως μοῦ ἔλεγεν ὁ ὑπεύθυνος τοῦ Κινήματος Ἀγάπης, ὁ π. Γεώργιος Δημητριάδης χθές, αἱ ἀποθῆκαι εἶναι πλήρεις ἀπὸ πολλὰ πράγματα καὶ ἐπὶ πλεόν ὑπάρχει καὶ σεβαστὸν ποσὸν εἰς τὴν Τράπεζαν). Λοιπὸν ἔχομεν ἄλλα 5.000.000 δρχ. ἀπὸ ἐκεῖ, τὰ ὅποια προστιθέμενα εἰς τὰ 65, φθάνουν συνολικῶς τὰ 70.000.000 δρχ. Δηλαδή, ἀπὸ τὸ 1.350.000, ποῦ ἀνεφέρθησαν προηγουμένως, ἐφθάσατε εἰς τὰ 70.000.000.

Ἀπὸ ἀπόψεως ἔργου, πάλιν χονδρικῶς θὰ ὁμιλήσω, διότι θὰ παραλείψω πάρα πολλὰ. Ἦτο τὸ Γενικὸν Φιλόπτωχον Ταμεῖον, ὅπως τὸ ἐγνωρίζετε, καὶ τὰ Ἐνοριακὰ Φιλόπτωχα Ταμεῖα. Αὐτὰ ὑπῆρχαν βεβαίως καὶ ὑπάρχουν, ἀλλὰ προσετέθησαν καὶ τὰ λειτουργούντα αὐτὴν τὴν στιγμὴν 49 «Σπίτια Γαλήνης Χριστοῦ», προσετέθησαν καὶ αἱ 51 «Ομάδες Ἐλευθέρως διαβιούντων Ὑπερηλίκων», προσετέθησαν αἱ «Κινηταὶ Μονάδες Περιθάλψεως τῶν Κατακοίτων» καὶ τοῦ «Διασπάρτου Γήρατος», προσετέθησαν ἐπίσης καὶ ὠρισμέναι ἄλλαι μονάδες κ.ο.κ.

Ἀλλὰ διευρύνθη καὶ κάτι ἄλλο: Ὁ χῶρος. Ὁ χῶρος, εἰς τὸν ὁποῖον πλεόν δρᾷ ἡ Χριστιανικὴ Ἀλληλεγγύη, εἶναι εὐρύτερος ὄχι μόνον τῆς περιφέρειας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὄχι μόνον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ πέραν τῆς Ἑλλάδος. Ἐπομένως, ἐξήλθατε τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα, δόξα τῷ Θεῷ, μὲ τόσην καλὴν ἐπίδοσιν εἰς τρόπον, ὥστε νὰ διεκδικῆτε τὰ πρῶτεῖα.

Αὐτὰ ἀπὸ ἀπόψεως ἔργου, εἰς ἀδράς γραμμάς.

Ἄς ἔλθωμεν καὶ εἰς τὰ πρόσωπα, τόσον τῶν βοηθούτων, ὅσον καὶ τῶν βοηθουμένων. Τὰ πρόσωπα, ὡς θὰ ἐνθυμεῖσθε, ἦσαν ὀλίγα εἰς τὸ Γενικὸν Φιλόπτωχον Ταμεῖον, εἰς δὲ τὰ Ἐνοριακὰ Φιλόπτωχα Ταμεῖα, τὰ γνωστὰ πρόσωπα, τὰ ὅποια κατέβαλαν κάθε φιλότιμον προσπάθειαν, ἵνα ἐπιτελέσουν ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλύτερον ἔργον. Ἐν τῷ μεταξύ, καὶ ἰδίως ἀπὸ τὸ 1968, ἐφθάσατε εἰς τοὺς τρεῖς χιλιάδας τόσους τακτικῶς καὶ συστηματικῶς βοηθουμένους γέροντας. Κατόπιν εἰς τὰς χιλιάδας τῶν περιπτώσεων, τῶν λοιπῶν δραστηριοτήτων τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμεῖου καὶ τῶν Ἐνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμεῖων, εἰς τὰς μυριάδας τῶν λοιπῶν βοηθουμένων εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὰς ἑκατοντάδας χιλιάδας τῶν βοηθουμένων ἔξω τῆς Ἑλλάδος. Ἀπὸ ἀπόψεως συνεργατῶν ἐλέχθησαν οἱ σχετικοὶ ἀριθμοί, ἦτοι πέντε

χιλιάδες τόσοι συνεργάται, πλέον τῶν 1.500 τῶν Ἑνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων κ.ο.κ.

Ἄλλὰ πρέπει νὰ συνυπολογίσωμεν καὶ τὰς μυριάδας τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα συνεργάζονται εἰς τὰς Ἐξορμήσεις, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὸν τομέα τοῦ Κινήματος τῆς Ἀγάπης. Τοιοῦτοτρόπως, ἀπὸ τὴν χιλιάδα περίπου τῶν συνεργατῶν τοῦ 1967 ἐφθάσαμεν κατὰ τὸ 1971 εἰς μυριάδας ἀνθρώπων, βοηθούτων καὶ κινουμένων περὶ τὴν Χριστιανικὴν Ἀλληλεγγύην.

Ὡς πρὸς τὴν μέθοδον ἐργασίας. Καὶ ἐκεῖ ἔχετε ἐμφανίσει μίαν ριζικὴν ἀλλαγὴν. Δηλαδή ἀπὸ τὴν ἀπρόσωπον μαζικὴν καὶ τυχαίαν ἐξάσκησιν τῆς φιλανθρωπίας (λέγω τυχαίαν, διότι τὰ Φιλοπτώχα Ταμεία ἐπερίμεναν νὰ τοὺς ζητήσῃ κάποιος βοήθειαν) τώρα, σεῖς ἀναζητεῖτε ἐκεῖνον, πού ἔχει ἀνάγκη βοήθειας. Ἀντικαταστήσατε τὸ τυχαῖον μὲ τὴν προσωπικὴν θερμὴν καὶ κατ' ἄτομον συστηματικὴν ἐπαφὴν πρὸς τὸν βοηθούμενον, καὶ ἐπετελέσατε τὸ θαῦμα, ὡς ἐχαρακτήησε προηγουμένως τὸ ἔργον σας ὁ κ. Χατζιδάκις.

Ἐπίσης ἐπετελέσατε καὶ τὸ ἄλλο. Ἐνῶ προηγουμένως εἶσθε στενὰ περιωρισμένοι εἰς τὴν ἐνορίαν σας, ἐσπάσατε τὰ ὄρια τῆς, καὶ δυνάμει τῆς ἀρχῆς τῶν συγκοινωνούντων ἀγγελίων ἡ, ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, μὲ τὴν συναίσθησιν τοῦ ἐνὸς σώματος, τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, βοηθεῖ ἡ μία ἐνορία τὴν ἄλλην, ἡ ὁποία ἔχει ὀλιγώτερα οἰκονομικὰ μέσα. Ἡ Ἀλληλέγγυος Ἐνωσις τῶν ὑπευθύνων τῆς Ε.Μ.Υ. ἱερέων καὶ τὸ Ἀλληλοβοηθητικὸν Ταμεῖον ἔχουν ἐξασφαλίσει, ὅπως γνωρίζετε, τὴν οἰκονομικὴν ἐπάρκειαν ὅλων τῶν «Σπιτιῶν Γαλήνης Χριστοῦ» καὶ γενικῶς τῆς Ε.Μ.Υ. Δὲν ὑπάρχει δὲ «Σπίτι Γαλήνης τοῦ Χριστοῦ», τὸ ὁποῖον δυνάμει αὐτῆς τῆς ἀρχῆς νὰ μὴ ἔχει οἰκονομικὴν ἐπάρκειαν.

Ἄλλο σημεῖο τῆς συντελεσθείσης ἀλλαγῆς εἶναι ὁ σεβασμός, τὸν ὁποῖον δεικνύετε πρὸς τὸν βοηθούμενον. Ὁ βοηθούμενος εἶναι ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Ἄνθρωπος. Ἡ μᾶλλον, τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου, ὁ Ὅποιος ἐμφανίζεται ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ τάδε ἀνθρώπου. Αὐτὰ ἐν συντομίᾳ ὡς ἀφορμαὶ δοξολογίας τοῦ Κυρίου, δι' ὅλα ὅσα κατωρθώσατε νὰ ἐπιτελέσετε κατ' αὐτὰ τὰ ὀλίγα ἔτη, μὲ αὐτὴν τὴν ἀλλαγὴν.

Καὶ τὸ ἔργον σας αὐτὸ τὸ ἀντελήφθη ὄχι μόνον ἡ ἐδῶ κοινωνία, ἀλλὰ καὶ οἱ ξένοι, Ὁρθόδοξοι καὶ ἑτερόδοξοι, οἱ ὁποῖοι εἶχαμεν τὴν τιμὴν νὰ μᾶς ἐπισκεφθοῦν, ὅπως ὁ Ραοῦλ Φολερώ,

Ἄββὰ Πιερ τῆς ἀδελφότητος ΕΜΜΑΟΥΣ, ἐπίσης ὁ Καρδινάλιος Βίλλεμπραντς με τοὺς συνεργάτας του. Ὅλοι δὲν εὐρίσκουν λόγια, διὰ νὰ ἐκφράσουν τὸν θαυμασμόν των πρὸς τὸ ἔργον σας. Ἐνώπιον λοιπὸν αὐτῆς τῆς καταστάσεως, ὅπως τὴν διεμόρφωσαν οἱ κόποι σας, ἡ ἀφοσίωσίς σας, ἡ ἀγάπη σας, δὲν ἔχω παρὰ νὰ ἐκφράσω τὴν συγκίνησίν μου καὶ τὸν ἔπαινον τῆς Ἐκκλησίας.

Πρέπει νὰ ἐξάρω τὴν συμβολὴν ὅλων ἀνεξαιρέτως εἰς αὐτὸ τὸ ἱερόν ἔργον. Σεῖς δίδετε σάρκα καὶ ὀστά εἰς τὴν πρώτην ἐντολὴν τὴν μεγάλην, καὶ μετὰ τὴν συμβολὴν σας δοξάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου. Ἀνεφέρθη προηγουμένως καὶ ἡ συμβολὴ τῶν κ. κ. Δημάρχων. Ἐπιθυμῶν καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς νὰ τοὺς εὐχαριστήσω, ἰδιαίτερος δὲ τὸν ἀξιότιμον Δήμαρχον Ἀθηναίων, καὶ τὸν ἀξιότιμον Δήμαρχον Ἀγ. Δημητρίου Μπραχαμίου. Λέγω ἰδιαίτερος, διότι κατὰ τὴν «Ἡμέραν τῆς Ἀγάπης» ἐπῆγαν αὐτοπροσώπως καὶ ἠγήθησαν συνεργεῖον διὰ τὴν συλλογὴν χρημάτων. Ἐπιθυμῶ θερμῶς νὰ εὐχαριστήσω τοὺς ἐκλεκτοὺς συνεργάτας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, εἰς ὅλον τὸ ἔργον τῆς Ἀγάπης, τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου. Ἐπίσης δίκαιον εἶναι, νὰ ἐκφράσω τὴν συγκίνησίν μου καὶ τὸν ἔπαινον τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς κληρικούς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἔχουν ἐπωμισθῆ τὸ βάρος τῶν ἔργων τῆς Ἀγάπης, εἰς ὅλους δὲ διὰ τὸ ἔργον των κατὰ τὰς Ἐξορμήσεις. Καὶ τέλος εἰς τὸν ἐμπνευσμένον Ἱεραπόστολον τῆς Ἀγάπης, τὸν ἀγαπητόν μας ἱατρόν κ. Σοφοκλῆν Χατζιδάκιν, καὶ τοὺς ἀξιούς συνεργάτας του, ἰδίως δὲ τὰς ἀξίας παντὸς ἐπαινοῦ Κοινωνικάς μας Λειτουργούς.

Θὰ ἤθελα νὰ προσθέσω δυὸ λόγια διὰ τὰς προοπτικάς τοῦ 1971. Ὡς προοπτικὴ θὰ τεθῆ ὄχι μόνον ἡ αὐξήσις τῶν «Σπιτιῶν Γαλήνης» καὶ τῶν «Ομάδων», ἀλλὰ καὶ ἡ βελτίωσις τῆς παρεχόμενης εἰς τοὺς γέροντάς μας βοήθειας. Δηλαδή, θὰ ὀργανωθοῦν περισσότερον οἱ ξενῶνες καὶ τὰ περίπτερα, αἱ ἐκδρομαὶ καὶ τὰ προσκυνήματα. Ἐπίσης μία σχέψις εἶναι νὰ ἐξασφαλισθῆ διὰ κάθε γέροντα ἐν εἰκονοστάσιον, ἐφ' ὅσον μένει μόνος, νὰ μὴ εἶναι μόνος, ἀλλὰ νὰ ἔχη συντροφιά τὴν προσευχὴν καὶ τὸν Κύριον.

Τέλος, ἡ ἐξασφάλισις εὐπρεποῦς στέγης εἰς ὅλους τοὺς γέροντας τῶν Ὁμάδων μας καὶ τῶν Σπιτιῶν μας, διότι ὑπάρχουν πολλὰ περιπτώσεις γερόντων, οἱ ὅποιοι ζοῦν κατὰ τρόπον ὄχι ἀνθρώπινον. Πρέπει νὰ ἐξασφαλίσωμεν εἰς αὐτοὺς μίαν στοιχειώδη στέγην. Αὐτὸ θὰ γίνῃ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μετὰ τὴν ἐνοικίωσιν ἐνὸς δωματίου διὰ τὸν καθένα ἀπ' αὐτοὺς, προϋπολογίζεται δὲ ὅτι θὰ χρειασθοῦν περὶ τὰς 250.000 δρχ. κατὰ μῆνα. Ἐλπίζω,

πρῶτα ὁ Θεὸς μὲ τὴν ἀγάπην σας, ὅτι θὰ στεφθῇ ὑπὸ ἐπιτυχίας καὶ ἡ προσπάθεια αὐτή.

Εὐχομαι εἰς τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ 1971 αἱ εὐχαριστίαι μας πρὸς τὸν Κύριον νὰ εἶναι ἀκόμη θερμότεραι καὶ νὰ ἀναφέρονται εἰς μεγαλύτερον καὶ σπουδαιότερον ἔργον, διότι ἐν τῷ μεταξύ ἐκτὸς αὐτῶν τῶν προοπτικῶν, θὰ ἔχουν προστεθῇ καὶ ἄλλαι τὰ ὁποῖα πάλιν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τὴν ἀγάπην σας, μὲ τὴν στοργὴν σας, μὲ τὴν δύναμιν ποῦ σᾶς δίνει ἡ πίστις, θὰ ἔχετε ἀντιμετωπίσῃ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν μὲ ὄλην μας τὴν καρδιά νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν Κύριον, διότι εἰς Ἐκεῖνον ἀνάγεται κάθε ἔργον, τὸ ὁποῖον κάνετε, εἴτε μεμονωμένως ὁ καθεὶς ὡς ἄτομον, εἴτε ἐν τῷ συνόλῳ, ὡς σῶμα, ὡς Ἐκκλησία. Αὐτὸ τὸ ὁποῖον εἶπεν Ἐκεῖνος, ὅτι «χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν», τὸ ἔχομεν δοκιμάσει, εἶναι μία πραγματικότητα. Τὸ ἐπιβεβαιώνει ἡ πείρά μας, ἡ ὁποία μᾶς πληροφοροεῖ, ὅτι ὅταν δὲν Τὸν ἐπικαλούμεθα, δὲν ἐπιτυγχάνομεν, πολλῶ δὲ μᾶλλον, ὅτι, ὅταν Τὸν ἐπικαλούμεθα, ἐπιτυγχάνομεν καὶ ἔχομεν τότε ἀκριβῶς τὴν συναίσθησιν, ὅτι Τοῦ ὀφείλομεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας καὶ τὰς εὐχαριστίας μας».

ΣΟΦΟΚΛΗΣ Γ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Ι Σ

Ἀνακοινοῦται, ὅτι ἡ δι' ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ TAKE συσταθεῖσα ἐπιτροπὴ κρίσεως αἰτήσεων δανείων, συνελθοῦσα εἰς συνεδρίασιν τὴν 25-5-71 ἐνέκρινεν τὰς μέχρι 24-5-71 ὑποβληθείσας εἰς τὸ TAKE αἰτήσεις ἀπλῶν δανείων, ἐξαιρέσει ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ὀφείλουσιν πλέον τοῦ 1/3 ἐκ προηγουμένου δανείου, ὡς καὶ τῶν μὴ ἐγγραφέντων εἰσέτι εἰς τὰ μητρώα ἡσφαλισμένων τοῦ TAKE, λόγῳ μὴ ὑποβολῆς τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν.

Ὡσαύτως, ἐνέκρινεν καὶ 13 αἰτήσεις στεγαστικῶν δανείων ἡσφαλισμένων καὶ συναξιούχων, Ἀθηνῶν καὶ Ἐπαρχιῶν, ἐκ τοῦ ἀδιαθέτου ὑπολοίπου τῆς ὑπὸ τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς χορηγηθείσης πιστώσεως, κατὰ τὴν 15-1-1971.

Ἐκ τοῦ TAKE

Ἐκκλησία καὶ Κόσμος

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ*

Μέσα στὴν ταραχώδη καὶ ἀποφασιστικῆς σημασίας δεκαετία πού διανύει ὁλόκληρος ὁ κόσμος, εἶναι φυσικὸ καὶ οἱ διάφορες Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες νὰ ἔχουν τὸ μερίδιό τους στὴν ἀγωνία καὶ στοὺς διεθνεῖς προβληματισμούς!

Πέρα ἀπὸ τοὺς δογματισμούς καὶ τὶς διαφορὲς τοὺς ὑφίστανται καὶ ἐκεῖνες τὴν πίεσι τῆς καλπάζουσας τεχνολογίας καὶ δέχονται τὶς καθημερινὲς ἀμφισβητήσεις, γιὰ τὴν μορφή καὶ τὴν οὐσία πού ἐκφράζουν.

Παντοῦ ἐμφανίζεται μιὰ βαθειὰ κρίσι στὶς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς ἐπισήμου Ἐκκλησίας.

Πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, πού ἔχουν τὴν γνώμη, πὼς πρέπει νὰ ἀλλάξῃ ὁ τρόπος ἐνεργείας τῆς Ἐκκλησίας μέσα στὴν κοινωνία καὶ ἡ ἀποστολή της νὰ γίνῃ περισσότερο δυναμικὴ, πιδ ἐλεύθερη καὶ δημιουργικὴ. Εἶναι ἀνάγκη νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν συντηρητισμὸ της καὶ νὰ ἀνοιχθῇ στὸ πέλαγος τῆς νέας ἀντικομοφορμιστικῆς πραγματικότητος.

Δὲν ἐνδιαφέρει σήμερα, λένε πολλοί, τοὺς πιστοὺς, τόσο τὸ δόγμα καὶ ἡ μορφή ἢ τὸ θεσμικὸ καθεστῶς, ὅσο ἡ συμπεριφορὰ ἀγάπης, ἡ συμμετοχὴ καὶ ἡ δραστηριότης, πού ἐμφανίζει ἡ Ἐκκλησία.

Μέσα σ' ἓνα τόσο ραγδαία μεταβαλλόμενο κόσμο, ἡ Ἐκκλησία δὲν μπορεῖ νὰ βρῖσκεται συνεχῶς καθυστερημένη. Δὲν πρέπει νὰ στέκεται μὲ τὰ χέρια δεμένα μπροστὰ στὸ ἀδιέξοδο τῆς ἀνθρώπινης μωρίας καὶ τοῦ πνευματικοῦ θρυμματισμοῦ της.

Ἐπάρχουν τεράστιες δυνατότητες, πού ἡ ὀργανωμένη πίστι μπορεῖ νὰ κινήσῃ γιὰ νὰ ἀπαλλαγῇ ἡ ἀνθρωπότης ἀπὸ τὸν ὄλεθρο πού ὀδηγεῖται.

*

Ἄν ὅμως ἀπέναντι στὴν Ἐκκλησία ὑπάρχῃ αὐτὸ τὸ συνεχῶς αὐξάνόμενο κλίμα δυσπιστίας καὶ ἀμφισβητήσεων, αὐτὸ δὲν ση-

---

* Ραδιοφωνικὸν σχόλιον μεταδοθὲν τὴν 1-5-1971 εἰς τὴν ἐκπομπὴν «Ἐκκλησία καὶ Κόσμος».

μαίνει ἐν τούτοις, πὼς οἱ ἄνθρωποι ἀπομακρύνονται ὀριστικὰ καὶ ἀπὸ τὰ θρησκευτικὰ τους ἐνδιαφέροντα! Δὲν σημαίνει, πὼς οἱ σημερινοὶ κάτοικοι τῆς γῆς πιστεύουν ὀλοένα λιγώτερο ἢ δὲν ἐνδιαφέρονται καθόλου γιὰ τὴν σωστὴ θρησκευτικὴ τους τοποθέτησι.

Ἐνα πλῆθος ἀπὸ ἀπορίες καὶ ἐρωτήματα περιμένουν μὲ ἀγωνία νὰ βροῦν τὴν ἀπάντησί τους μονάχα ἀπὸ τὴν θρησκεία, ποὺ κάποτε εἶναι, ἴσως, μιὰ ὑποκειμενικὴ ἀναζήτησι τοῦ Θεοῦ, ἔχει ὅμως κοινὰ χαρακτηριστικὰ εἰλικρινείας, ἀγάπης καὶ καθαρῆς καρδιᾶς.

*

Ὁ ὑποκειμενισμὸς στὴν θρησκεία εἶναι βέβαια μιὰ διάσπασι τῆς ἐνότητος. Ἐν τούτοις, μέσα στὸ χάος καὶ στὸν πανικὸ πού ἐπικρατεῖ σήμερα, εἶναι μιὰ καλοπροαίρετη διάθεσι τῶν ἀνθρώπων μεγάλης σημασίας.

Ἰστέρα ἀπὸ τὸν ἐσωτερικὸ διαμελισμὸ τῶν τελευταίων χρόνων, σ' ὅλο τὸν κόσμο, δὲν εἶναι μικρὸ πρᾶγμα ὅτι οἱ πῶ πολλοὶ θερμαίνονται ἀκόμα ἀπὸ θρησκευτικὰς ἐπιθυμίας, ἔστω καὶ ὑποκειμενικοῦ χαρακτῆρος!

Ἐκεῖνο ποὺ προέχει εἶναι αὐτὴ ἡ θρησκευτικότης νὰ γίνῃ μὲ τὸν καιρὸ ἐκκλησιαστικὴ συνείδησι. Νὰ πεισθοῦν οἱ ἄνθρωποι ὅτι, παρ' ὅλες τὶς ἐγκόσμιες ἀτέλειες, ἡ Ἐκκλησία παραμένει πάντοτε ἡ μοναδικὴ Κιβωτὸς ἀσφαλείας.

*

Οἱ λαοὶ σήμερα εἶναι καταπροδομένοι ἀπὸ τὶς διαψεύσεις τῆς τεχνολογίας, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς κοινωνιολογίας! Παρ' ὅλη τὴν πρόοδό τους, δὲν ἔδωσαν ἀπαντήσεις στὰ καυτὰ, προσωπικὰ ἐρωτήματα τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ἀγωνιοῦν καὶ ἐκπλήσσονται καθημερινῶς. Καὶ ἐνῶ δίδονται λύσεις σ' ἕνα πλῆθος χοϊκὰ προβλήματα, ἡ ζωὴ μὲ τὸ ἀδιέξοδό της παραμένει μιὰ μόνιμη ἐκπληξι γιὰ τὸν ταλαιπωρημένον ἄνθρωπο. Ἐνα ἄγχος. Μιὰ ἀβεβαιότητα. Μία συνεχῆς ἀπορία!

Ἀντίθετα, λοιπόν, ἀπὸ μιὰ ἀκαθόριστη, ὑποκειμενικὴ καὶ ἀδέσμευτη ἀπὸ παράδοσι θρησκεία, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἔρχεται νὰ βοηθήσῃ τὴν σύγχρονη ψυχὴ. Μὲ τὸν λειτουργικὸ της πλοῦτο, μὲ τὸ δόγμα καὶ τὸ μυστήριον, καθὼς καὶ μὲ τὶς ἀταλάντευτες θέσεις της εἶναι ἐκεῖνη, ποὺ μπορεῖ νὰ ὑψώσῃ τὸν ἄνθρωπον πέρα ἀπὸ τὴ γύμνια τοῦ καθημερινοῦ βίου σὲ καθαρὸς, πνευματι-

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Μεταφέρομεν τὰ κυριώτερα σημεῖα ἐκ τῆς ἐκθέσεως δραστηριοτήτων τῶν μηνῶν Μαρτίου-Ἀπριλίου 1971 τῆς Παγκοσμίου Ἐκκλησιαστικῆς Ὑπηρεσίας (Π.Ε.Υ.)

Εἰς τὸ ἐκτελούμενον πρόγραμμα κοινοτικῆς ἀναπτύξεως Νοτίου Λακωνίας καὶ εἰς ἀγρόκτημα 4½ στρεμμάτων, πλησίον τοῦ Γυθείου, διενεργοῦνται πειράματα ἀρδεύσεως θερμοκηπίων λαχανικῶν διὰ μικροπόρων σωλῆνων, τὸ πρῶτον χρησιμοποιουμένων ἐν Ἑλλάδι. Διὰ τῆς διὰ μικροπόρων σωλῆνων ἀρδεύσεως ἐπιτυγχάνεται οἰκονομία ὕδατος κατὰ 50% ὡς ἐπίσης καὶ ἐλάττωσις τῶν ἀσθeneiῶν τῶν φυτῶν. Διὰ τὰ ὡς ἄνω πειράματα ἐπέδειξαν ἐνδιαφέρον καὶ αἱ ἀρμόδια Ὑπηρεσίαι τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας.

Βελτιωμένοι σπόροι λαχανικῶν Ἀμερικανικῆς προελεύσεως διενεμήθησαν εἰς πάρα πολλοὺς κηπουροὺς-γεωργοὺς τῆς περιοχῆς τοῦ προγράμματος καὶ ἄλλες ποσότητες ἀναμένονται πρὸς διανομὴν τὸ ἐρχόμενον φθινόπωρον.

Τὰ διατεθέντα καὶ φυτευθέντα ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν γεωπόνων τῆς Π.Ε.Υ. 14.000 δενδρύλλια ἀμυγδαλεῶν ἀναπτύσσονται καλῶς, μὲ ποσοστὸν ἐπιτυχίας 80-85%.

Ἡ ἐπὶ δύο ἔτη εἰσαγωγὴ καὶ καλλιέργεια ὑπὸ τῆς Π.Ε.Υ., πειραματικῶς, ὑβριδίων σπόρου σόργου ἤρχισεν νὰ ἀποδίδῃ καὶ ἤδη ἡ Δ/σις Γεωργίας τοῦ νομοῦ Λακωνίας παρήγγειλεν 4.400 λίβρες ἀπὸ τὴν ἐν λόγῳ κτηνοτροφὴν πρὸς καλλιέργειαν.

Αἴγες τῆς ἐπιλεγμένης φυλῆς Toggenburg, χρώματος καφέ, ἠγοράσθησαν καὶ διετέθησαν εἰς κτηνοτρόφους τῆς περιοχῆς. Διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν ἐν λόγῳ αἰγῶν ὁ ὑπεύθυνος τοῦ προγράμματος εἰς Μάνην κ. Saffer ἐταξίδευσεν εἰς Λευκάδα, ὅπου ὑπάρ-

---

κοὺς ὀρίζοντες. Νὰ τὸν πάρῃ ἀπὸ τὴν πειθαρχημένη ζωὴ σ' ἓνα ἄμετρο κόσμον πίστεως, πάθους καὶ ἐκπλήξεως τοῦ παραδόξου. Καὶ πέρα ἀπ' ὅλα αὐτά, νὰ τὸν ὀδηγήσῃ στὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀλήθειας καὶ στὴν σωτηρία, πὺ εἶναι καὶ ὁ ἀκραῖος στόχος τῆς Ἐκκλησίας, προνόμιο μαζὶ καὶ προσφορὰ πρὸς τὸν ἄνθρωπο.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΕΡΟΥΣΗΣ

χει ή εν λόγω φυλή αιγῶν, εισαχθεῖσα εἰς τὴν Λευκάδα ὑπὸ ἐνὸς προγράμματος κοινοτικῆς ἀναπτύξεως, πραγματοποιούμενον ὑπὸ Σουηδῶν.

Ἀναμένονται ἐξ Η.Π.Α. 25 ζεύγη κονίκλων τοῦ τύπου Νέας Ζηλανδίας, λευκά.

Πείραμα ἐκτροφῆς νεογενήτων ἀμνῶν μὲ διαλελυμένην γαλακτοκόνιν εἰδικῶς παρασκευαζομένην διὰ τὰ ζῶα, διενεργεῖται εἰς χωρίον πλησίον τῆς Σπάρτης. Αἱ ὠφέλειαι ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ὡς ἄνω πειράματος θὰ εἶναι πάρα πολλαί. Τὸν ἐρχόμενον Ὀκτώβριον τὸ πείραμα θὰ ἐπαναληφθῆ μὲ περισσοτέρους ἀμνοὺς καὶ πλεόν συστηματικῶς.

Μύλος ἀλέσεως ζωοτροφῶν διετέθη εἰς τὴν περιοχὴν Σκάλας Λακωνίας διὰ τὸν κτηνοτροφικὸν συνεταιρισμὸν τῆς περιοχῆς. Ἡ ἐναρξὶς τῆς λειτουργίας αὐτοῦ θὰ γίνῃ ἐντὸς τοῦ θέρους.

Ἡ σχολὴ χειροτεχνίας τῆς Π.Ε.Υ. εἰς Πύργον Διροῦ ἔθεσεν εἰς λειτουργίαν κατάστημα πωλήσεως τῶν κατασκευαζομένων χειροτεχνημάτων. Τὸν ἀγιασμὸν τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ ὡς ἄνω καταστήματος ἐτέλεσεν ὁ Μητροπολίτης Γυθείου.

Ὁ πτηνοτροφικὸς συνεταιρισμὸς Ἡπείρου μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ τεχνικοῦ συμβούλου κ. Wagler συνεχῶς ἀξάνει τὴν παραγωγὴν καὶ διάθεσιν ὀρνίθων, ἡ ὅποια ὑπολογίζεται σήμερον εἰς 14.000 κοτόπουλα ἡμερησίως. Ἡ χρηματοδότησις τοῦ ὡς ἄνω ἔργου ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Π.Σ.Ε. (Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν).

Κατὰ τὸ ὡς ἄνω διήμηνον παρελήφθησαν ὑπὸ τῆς Π.Ε.Υ. καὶ ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀλληλοβοηθείας, ἱματισμὸς β.μ. 153.900 λιβρῶν, ἀξίας 154.195 δολλαρίων, κουβέρτες β.μ. 2.400 λιβρῶν, ἀξίας 2.448 δολλαρίων, μηλοπολτὸς β.μ. 7.050 λιβρῶν, ἀξίας 1.027 δολλαρίων.

Ἐπίσης παρελήφθησαν σπόροι σόγιας β.μ. 12.170 λιβρῶν, ἀξίας 10.595 δολλαρίων, σόργος β.μ. 404 λιβρῶν, ἀξίας 198 δολλαρίων, ὡς καὶ μηχανήματα διὰ τὴν κηροπλαστικὴν ἀξίας 64 δολλαρίων.

Οἰκονομικὴ κατάστασις 31 Μαρτίου 1971, Εἰσφοραὶ δολλάρια 30.869, ἔξοδα 38.667, παθητικὸν ὑπόλοιπον 7.798 δολλάρια.

Η ΣΧΟΛΗ ΔΙΑΚΟΝΙΣΣΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΩΝ «Η ΟΛΥΜΠΙΑΣ»

Ἡ Σχολὴ Διακονισσῶν Ἀδελφῶν Νοσοκόμων «Η ΟΛΥΜΠΙΑΣ» τοῦ Νοσηλευτικοῦ Ἰδρύματος Κληρικῶν Ἑλλάδος (N.I.K.E.) ἀνακοινοῖ, ὅτι αἱ εἰσαγωγικαὶ ἐξετάσεις διὰ τὸ ἔτος 1971 ἐνεργηθήσονται τὴν 4ην Ὀκτωβρίου τρεχ. ἔτους.

Αἰτήσεις γίνονται δεκταὶ ἀπὸ τοῦδε καὶ μέχρι 30ῆς Αὐγούστου τρέχ. ἔτους.

Ἡ διάρκεια τῆς φοιτήσεως εἶναι τριετής, τὰς δὲ δαπάνας ταύτης, ἤτοι κατοικίαν, τροφήν, στολὴν κ.λ.π. θὰ παρέχη τὸ N.I.-K.E. δωρεάν.

Αἱ ὑποψήφιαὶ σπουδάστριαι, ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ἀπαιτουμένων προσόντων, δεόν νὰ διακρίνονται δι' ἠθικὸν καὶ ἐνάρετον βίον καὶ νὰ διαπνέωνται ὑπὸ ἱεραποστολικοῦ ζήλου.

Ἀντιστοίχως αὗται θὰ δύνανται νὰ βασιζῶνται εἰς τὴν στοργὴν μετὰ τῆς ὁποίας θὰ τὰς περιβάλλῃ ἡ Σχολὴ καὶ γενικώτερον ἡ Ἐκκλησία καὶ εἰς τὴν μέριμναν, ἡ ὁποία θὰ ἐπιδεικνύεται διὰ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν καλλιέργειαν καὶ ἐπαγγελματικὴν ἐξέλιξιν.

Πλείονες πληροφορίαι παρέχονται ὑπὸ τῆς Γραμματείας τῆς Σχολῆς, ἐδὸς Χαλκίδος 15-17. Ἀθῆναι (909) τηλ. 255-682.

Ἡ Σχολὴ κατετάγη ἀπὸ 1-1-1971 εἰς τὰς Ἀνωτέρας Σχο-

Ἐπόλοιπον ἐκ δωρεῶν 31/12/1970 δολλάρια 62.690, ὑπόλοιπον 31/3/71 δολλάρια 54.892.

Κατὰ τὴν διανουμένην χρονικὴν περίοδον εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς Π.Ε.Υ. προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των ἐθελοντικῶς ἕξ Ἀμερικανοί:

Mr. Charles White, Mr. Eldon Saffer, Mr. Douc Sturzman, Mr. & Mrs. Douc & Katherun Siskin, Miss Gail Gulick.

21 Ἰουνίου 1971

λάς. Τὸ δὲ ὑπὸ ταύτης παρεχόμενον πτυχίον ἀντιστοιχεῖ εἰς τοιοῦτον Ἀνωτέρων Σχολῶν.

Ἔτσι ὡς εἰσαγωγικὸς βαθμὸς εἰς τὴν ὑπρεσίαν εἶναι ὁ 8ος τοιοῦτος.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ Α.Σ. Δ. Α. Ν.

« Η ΟΛΥΜΠΙΑΣ »

1) Αἱ σπουδάστρια δέον νὰ ἄγουν ἡλικίαν οὐχὶ κατωτέραν τῶν 18 ἐτῶν οὐδὲ ἀνωτέραν τῶν 30 ἐτῶν συμπληρωμένων.

2. Αἱ σπουδάστρια δέον νὰ εἶναι ὑγιεῖς καὶ καλῆς σωματικῆς διαπλάσεως.

3. Αἱ σπουδάστρια δέον νὰ ὑποβάλουν τὸ βραδύτερον μέχρι 30ῆς Αὐγούστου τρ. ἔτους τὰ κάτωθι στοιχεῖα:

α) Ἰδιόχειρον αἵτησιν.

β) Βιογραφικὸν σημεῖωμα.

γ) Ἀπολυτήριον Γυμνασίου ἢ Ἰσοτίμου Σχολῆς ἢ ἀντίγραφον δεόντως κεκρωμένον.

δ) Πιστοποιητικὸν Δήμου ἢ Κοινότητος ἐμφαῖνον τὸ ἔτος γενήσεως καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἰθαγενείαν. Ἐνῆς Ἰθαγενείας γίνονται δεκταὶ μόνον εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις καὶ μετ' ἀπόφασιν τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Ν.Ι.Κ.Ε.

ε) Συστατικὴν ἐπιστολὴν-μαρτυρίαν τῆς Μητροπόλεως, εἰς ἣν ὑπάρχονται, περὶ τοῦ ἡθους καὶ τῆς τῆ κοινωνικῆς ἀνατροφῆς των.

στ) Ἐγγραφοὺς συναίνεσιν τοῦ πατρὸς ἢ ἐπὶ ὀρφανῶν τοῦ Ἐπιτρόπου ἢ Κηδεμόνος.

ζ) Ἀπόσπασμα φύλλου ποινικοῦ μητρώου.

4. Τὸ ὑπὸ τῆς Σχολῆς παρεχόμενον σιτηρέσιον εἶναι θρεπτικὸν καὶ παρασκευάζεται καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς μαγειρικῆς τέχνης. Ἐντεῦθεν θὰ διακόπτεται ἢ ἐν τῇ Σχολῇ φοίτησις πάσης Σπουδαστρίας ἀρνούμενης νὰ φάγη τὸ φαγητὸν τῆς.

5. Ἐπίσης ἐκάστη σπουδάστρια δέον ὅπως προσκομίση:

α) Πρόσφατον ἀκτινογραφίαν θώρακος.

β) » γενικὴν ἐξέταση αἵματος.

γ) » » » οὔρων.

δ) » καθίζησιν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων.

Αἱ ἐξετάσεις αὗται δέον ὅπως γίνων εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῆς περιοχῆς των, φέρουν δὲ τὴν φωτογραφίαν τῆς ὑποψηφίας ἐσφαρισμένην ὑπὸ τοῦ Νοσοκομείου.

6. Αἱ μαθήτριά εἰ δέον νὰ ἔχωσι μεθ' ἑαυτῶν τὸν ἀτομικὸν ἱματισμὸν των.

7. Εἰδικὸς Κανονισμὸς τῆς Σχολῆς ὀρίζει τὰ τῆς φοιτήσεως, τὰ διδασκόμενα μαθήματα, τὰς ὥρας ἐργασίας, τὰς ἀδείας κ.λ.π.

Ἡ Γραπτὴ δοκιμασία ὀρίζεται εἰς τὰ κάτωθι:
Ἐκθεσις Ἰδεῶν, Ἱστορία, Φυσικὴ καὶ Χημεία.

α. Διὰ τὴν ἐκθεσιν Ἰδεῶν ἰσχύουσιν τὰ κάτωθι:

α) Τὸ διδόμενον πρὸς ἀνάπτυξιν θέμα δέον νὰ εἶναι θέμα Ἰδεῶν καὶ οὐχὶ περιγραφῶν ἢ συναισθηματικῶν καταστάσεων.

Διὰ τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ ἐλέγχεται πλὴν τῶν ἐν τῷ ἔδαφ. δ' τῆς παραγρ. 3 τοῦ παρόντος κεφ. ἡ ἐκφραστικὴ ἱκανότης τῶν ὑποψηφίων καὶ ὁ βαθμὸς τῆς πνευματικῆς τῶν ὀριμότητος, ἡ ἱκανότης πρὸς ἀνάπτυξιν ἐννοιῶν καὶ σύγκρισιν ἐννοιῶν πρὸ ἀλλήλας, ἐν γένει δὲ ἡ ἱκανότης πρὸς διαπραγματεύσιν ζητημάτων πνευματικῶν ὑπὸ τύπον μικρῶν πραγματειῶν.

Ὡς θέματα δύνανται νὰ ἐπιλέγωνται ρητὰ πρόφορα εἰς ἀνάπτυξιν φράσεις μὲ πνευματικὸν περιεχόμενον, ἀποσπάσματα δοκίμων συγγραφεῶν περιέχοντα συνοπτικὴν διατύπωσιν μιᾶς ἰδέας καὶ τέλος στίχος ἢ καὶ στροφὴ ποιημάτων προσφερόμενα εἰς τοιαύτην ἀνάπτυξιν.

β. Διὰ τὴν Ἱστορίαν ἰσχύουσιν τὰ κάτωθι:

α) Εἰς τὰς ὑποψηφίας δίδονται ἐξ ἐρωτήσεις ἀνά δύο δι' ἑκάστην περὶ τῆς Ἱστορίας (Ἀρχαία Ἱστορία μέχρι τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, Μεσαιωνικὴ Ἱστορία, Νεωτάτων Χρόνων).

Αἱ ὑποψήφιοι ὀφείλουσι νὰ ἀπαντήσουσιν καὶ εἰς τὰς ἐξ ἐρωτήσεις.

β) Αἱ ἐρωτήσεις ἐπιλέγονται ἐκ τῆς ὕλης τῆς περιλαμβανομένης εἰς τὰ ἐγκεκριμένα ἐγχειρίδια Ἱστορίας τοῦ ἑξατάξιου Γυμνασίου ὡς ἀκολουθῶς:

Β'. Τάξεις: Ἱστορία τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν καὶ τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος ἀπὸ τῶν μυθικῶν πολέμων μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἀκμὴ καὶ μεγαλεῖον τῆς Ἑλλάδος. Ὁ αἰὼν τοῦ Περικλέους. Ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος. Ἡ ἀκμὴ τοῦ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Αἱ μεγάλαι κατακτήσεις. Ἡ Ἑλλάς ἀπὸ κοινωρικῆς καὶ πνευματικῆς ἀπόψεως κατὰ τὸν Δ'. αἰῶνα. Γράμματα καὶ Τέχναι.

Δ'. Τάξεις: Ἱστορία τῶν Μέσων Χρόνων.

Περίοδος Α: Οἱ χρόνοι τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου (1. Ὁ Μέγας Κωνσταντίνος. 2. ἡ κρίσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως).

Οἱ χρόνοι τοῦ Ἰουστινιανοῦ, Ἰουστινιανός, Πολεμικὸν ἔργον τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Εἰρηρικὸν ἔργον τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Περίοδος Γ' ἡ πτώσις τοῦ βυζαντινοῦ Κράτους.

ΣΤ'. Τάξεις: Ἱστορία τῶν Νεωτάτων Χρόνων.

Ἡ μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις:

Ἡ πρώτη φάσις τοῦ Ἀγῶνος. Ἡ πάλη πρὸς τὸν Σουλτάνον. Ἡ Διοικητικὴ ὀργάνωσις τοῦ Ἀγῶνος. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος. Ἡ Εὐρώπη ἀπέναντι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Δευτέρα φάσις τοῦ ἀγῶνος. Ἡ λύσις. Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος. Ἡ Εὐρώπη μέχρι τοῦ 1870. Ὁ ἀγὼν κατὰ τῆς ἀντιδράσεως. Τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα καὶ ἡ Συνταγματικὴ Βασιλεία εἰς τὴν Ἑλλάδα. Μεγάλῃ κρίσις τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος. Ὁ Βαλκανικὸς Πόλεμος.

γ. Διὰ τὴν Φυσικὴν ἰσχύουσιν τὰ κάτωθι:

Δίδονται 4 θεωρητικαὶ ἐρωτήσεις, εἰς ἃς ὑποχρεοῦνται ν' ἀπαντήσουσιν αἱ ὑποψήφιοι.

Τὰ θέματα ἐπιλέγονται, ἐκ τῶν ἐγκεκριμένων διδασκτικῶν ἐγχειριδίων ὕλης, ὡς ἀκολουθῶς:

α) Ἀπὸ τὴν Μηχανικὴν:

Δύναμις, ἰσορροπία δυνάμεων, ἔργον δυνάμεως καὶ ἰσχύς. Νόμοι κινήσεως τοῦ Νεύτωνος.

Ἐνέργεια καὶ μορφαὶ αὐτῆς. Ἀρχὴ ἰσοδυναμίας μάξης καὶ ἐνεργείας. Ὑδροστατικὴ πίεσις, ἀρχὴ τοῦ PASCAL, ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους, Ἀτμοσφαιρική πίεσις, βαρόμετρα, Νόμος BOYLE-MARIOTTE.

β) Ἀπὸ τὴν Ἀκουστικὴν:

Ἦχος, παραγωγή καὶ μετάδοσις τοῦ ἤχου, Φυσιολογικὴ ἀκουστικὴ.

γ) Ἀπὸ τὴν θερμότητα:

Θερμότης καὶ θερμοκρασία (ὀρίσμοι καὶ μονάδες)

Θερμομετρικαὶ κλίμακες. Μέτρησις ποσοτήτων θερμότητος μετὰ τὴν μέθοδον τῶν μιγμάτων, τρεῖς τρόποι διαδόσεως τῆς θερμότητος.

δ) Ἀπὸ τὴν Ὀπτικὴν:

Θεωρίαι περὶ τῆς φύσεως τοῦ φωτός. Ἀνάκλασις καὶ διάθλασις τοῦ φωτός. Φυσιολογικὴ ὀπτικὴ (ὀφθαλμὸς καὶ διαθλαστικαὶ ἀνωμαλίαι αὐτοῦ).

ε) Ἀπὸ τὸν Ἠλεκτρισμὸν:

Ἐξήγησις τῆς ἠλεκτρίσεως τῶν σωμάτων διὰ τριβῆς καὶ ἐπαγωγῆς. Ἠλεκτρικὸν πεδίου. Ἠλεκτρικὸν ρεῦμα, πηγαὶ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, Ἀποτέλεσμα τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἐντάσις τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, Νόμος τοῦ OHM (διὰ τμήμα ἀγωγοῦ καὶ κλειστὸν κύκλωμα). Ἐνέργεια τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, νόμος τοῦ JOULE καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτοῦ.

Ἀγωγιμότης τῶν ἀερίων, Καθοδικαὶ ἀκτίνες. Ἀγωγιμότης εἰς τὸ κενόν. Φωτοηλεκτρικὸν φαινόμενον, Θερμικὴ ἐκπομπὴ ἠλεκτρονίων. Ἀκτίνες ROENTGEN. Βιολογικῆς ἰδιότητες.

στ) Ἀπὸ τὴν πυρηνικὴν Φυσικὴν: Ραδιενεργὰ στοιχεῖα, φυσικὴ μεταστοιχείωσις. Δομὴ τοῦ ἀτόμου τεχνητὴ μεταστοιχείωσις.

δ. Διὰ τὴν Χημείαν ἰσχύουσιν τὰ κάτωθι:

Δίδονται 4 θεωρητικαὶ ἐρωτήσεις, εἰς ἃς ὑποχρεοῦνται ν' ἀπαντήσουν αἱ ὑποψήφιοι. Τὰ θέματα ἐπιλέγονται ἐκ τῶν ἐγκεκριμένων διδασκτικῶν ἐγχειριδίων ὕλης ὡς ἀκολουθῶς:

α) Ἀπὸ τὴν εἰσαγωγὴν. Ἀτομικὴ θεωρία:

Ἄτομα, Μόρια, Ἀτομικὸν καὶ Μοριακὸν Βάρος, Γραμμομόριον, Γραμμοάτομον, Νόμοι τῆς Χημείας, Σθένος, Χημικὴ Συγγένεια, Ὄξειδωσις-Ἀναγωγή.

β) Ἀπὸ τὴν Ἀνόργανον Χημείαν:

Ὁξυγόνον, Ὑδρογόνον, Ὑδρῶν, Ἀήρ.

Γενικαὶ Ἰδιότητες μετάλλων καὶ ἀμετάλλων.

γ) Ἀπὸ τὴν Ὄργανικὴν:

Ὄργανικαὶ Ἐνώσεις, ἰδιότητες, ταξινομήσεις, Ὑδρογονάνθρακες, γενικῆς ἰδιότητες, μεθάνιον, αιθυλένιον, ἀκετυλένιον.

Ἄλκοόλαι: Γενικαὶ ἰδιότητες.

Ὄργανικὰ ὀξέα ἰδιότητες αὐτῶν. Λιπαρὰ ὀξέα. Ἀμινοξέα, Ἀλδεῦσαι. Κετόναι, γενικαὶ ἰδιότητες, ὕδατάνθρακες, γενικά.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

222. Εἰς τὰς ἀπολύσεις τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν λέγομεν «Ὁ ἐν σπηλαίῳ...», «Ὁ ἐν ἀγκάλαις...», «Ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν...» κ.λ.π. Εἰς τὴν ἀπόλυσιν τῶν τριῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος λέγομεν «Ἐρχόμενος ὁ Κύριος πρὸς τὸ ἐκούσιον πάθος...». Δὲν εἶναι γραμματικῶς ὀρθότερον νὰ λέγωμεν, «Ὁ ἐρχόμενος πρὸς τὸ ἐκούσιον πάθος...»; (Ἐρώτησις αἰδεσιμ. Ἰ. Παπαϊωάννου).

Ὁ τύπος τῆς ἀπολύσεως τῶν τριῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος «Ἐρχόμενος ὁ Κύριος...» δὲν ἀπαντᾷ, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον γνωρίζω, στὰ χειρόγραφα οὔτε καὶ σὲ πολλές παλαιὰς ἐντύπους ἐκδόσεις. Ἀρχικῶς, φαίνεται, ὅτι ἡ ἀπόλυσις τῶν ἡμερῶν αὐτῶν ἦτο ἡ συνήθης τῶν μὴ ἑορταστικῶν ἡμερῶν («Χριστὸς ὁ ἀληθινός...») δὲν προετάσσετο δηλαδὴ τῆς ἀπολύσεως ἰδιαίτερο χαρακτηριστικὸ δεσποτικῆς ἑορτῆς. Ἡ σκέψις νὰ προταχθῆ μία εἰδικὴ φράσις δὲν ἦταν ἄστοχος, ἀφοῦ οἱ ἡμέρες τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος ἔχουν χαρακτῆρα δεσποτικῆς ἑορτῆς καὶ ὅλες οἱ ἄλλες, ἐκτὸς τῶν πρώτων τριῶν, εἶχαν τὸ εἰδικὸ των χαρακτηριστικὸ στὴν ἀπόλυσι. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκλογή τῆς φράσεως αὐτῆς δὲν εἶναι ἀνεπιτυχής, ἐφ' ὅσον τὸ θέμα τῶν ἡμερῶν αὐτῶν εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἔλευσις τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ ἐκούσιον πάθος. Γραμματικῶς ὁ ὀρθὸς τύπος θὰ ἦτο ἐκεῖνος πού προτείνει ὁ ἐρωτῶν, τὸν ὁποῖον ἀκολουθοῦν καὶ ὅλες οἱ ἀπολύσεις τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν: «Ὁ ἐρχόμενος (Κύριος) πρὸς τὸ ἐκούσιον πάθος... ἐλεῆσαι καὶ σώσαι ἡμᾶς ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος». Ἡ ἀπόλυσις, ὅπως καὶ ἄλλοτε γράψαμε, εἶναι εὐλογία τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῇ λήξει τῆς ἀκολουθίας, πού ἐκφέρεται κατὰ τὸν συνήθη στὸν βυζαντινὸν τύπο ἔμμεσο τρόπο: «Ὁ Χριστὸς ...διὰ τῶν πρεσβειῶν τῶν ἁγίων Του...εἶθε νὰ μᾶς ἐλεήσῃ καὶ νὰ μᾶς σώσῃ. Ὁ τύπος «Ἐρχόμενος ὁ Κύριος...» ἀσφαλῶς δὲν μπορεῖ νὰ εὐδοθῆ συντακτικῶς στὴν ὅλη δομὴ τῆς φράσεως. Εἶναι φανερό ὅτι διεμορφώθη ἔτσι κατ' ἐπίδρασιν τῆς πρώτης φράσεως τοῦ γνωστοῦ ἰδιόμελου τοῦ ἀ' ἡχου, πρώτου στιχηροῦ τῶν αἰνῶν τοῦ ὄρθρου τῆς Μεγάλης Δευτέρας «Ἐρχόμενος ὁ Κύριος πρὸς τὸ ἐκούσιον πάθος, τοῖς ἀποστόλοις ἔλεγεν ἐν τῇ ὁδῷ...», πού γενικῶς ἀναφέρεται στὸ θέμα τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος. Ὁ ποιητῆς

αναφέρεται στην αρχή στην προφητεία του Κυρίου περί του πάθους του (Ματθ. 20, 17-19. Μάρκ. 10,32-34, Λουκ. 18,31-33), ή δὲ λέξις «Ἐρχόμενος» προφανῶς εἶναι παρμένη ἀπὸ τὴν ἐπευφημία κατὰ τὴν εἴσοδο στὰ Ἱεροσόλυμα («Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος...») (Ματθ. 21,9. Μάρκ. 11,10. Λουκ. 19,38. Ἰωάν. 12,13). Ὁ συντάκτης ὅμως τοῦ χαρακτηριστικοῦ τῆς ἀπολύσεως δὲν ἐνεπνεύσθη ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω χωρία τῆς ἀγίας Γραφῆς, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ τροπάριο, ἡ ἑλίξις ἀπὸ τὸ ὅποιο εἶναι ἐμφανῆς λόγῳ ἀκριβῶς τῆς συντακτικῆς ἀνωμαλίας ποὺ προκαλεῖ ἡ αὐτουσία παρεμβολῆ του στὴν ἀρχὴ τῆς ἀπολύσεως.

223. Στὸ τέλος τῆς ἀπολύσεως λέγομεν «... Ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος καὶ ἐλεήμων Θεός», ὅπως τὸ ἀναγράφουν καὶ τὰ λειτουργικὰ βιβλία. Μερικοὶ λέγουν: «Ὡς ἀγαθός, φιλόανθρωπος καὶ ἐλεήμων Θεός». Δὲν εἶναι τοῦτο προτιμότερον, ἐφ' ὅσον γραμματικῶς τὸ πρῶτον «καὶ» πλεονάζει; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Ν.Π).

Ἡ ἀπόλυσις «Χριστὸς ὁ ἀληθινός...» ἔχει εἰσαχθῆ μεταγενεστέρως στὶς ἀκολουθίες μας. Ἀπαντᾷ στὰ χειρόγραφα σποραδικῶς ἀπὸ τοῦ ΙΓ' καὶ συστηματικῶς ἀπὸ τοῦ ΙΣ' αἰῶνος καὶ ἐξῆς καὶ στὸν Συμεὼν Θεσσαλονίκης (Διάλογος..., κεφ. 323). Ἦτο ὅμως πολὺ συντομωτέρα ἀπὸ τὴν σημερινή. Ἡ ἀτελείωτος σειρὰ τῶν ἁγίων μὲ τὰ διπλᾶ καὶ τριπλᾶ κοσμητικὰ ἐπίθετα εἶναι προσθήκη τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἡ κατάληξις τῆς σὲ ὅλα τὰ χειρόγραφα εἶναι πάντοτε «ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος». Τὸ «καὶ ἐλεήμων Θεός» εἶναι μεταγενεστέρα προσθήκη. Χωρὶς τὴν προσθήκη αὐτὴ μπορεῖ νὰ τὴν συναντήσῃ κανεὶς στὸς κώδικας Σινᾶ 1020, Ἀθηνῶν, 751, 758, 766, 771, 773, 775, 780, 763, 767, καθὼς καὶ σὲ ὅλας τὰς παλαιὰς ἐντύπους ἐκδόσεις καὶ στὴν σημερινὴ πράξι τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ τῶν Σλαβικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἀκόμη ὅμως καὶ σὲ νεωτέρας ἐκδόσεις, παραλλήλως πρὸς τὴν νεωτέρα μορφή μὲ τὴν προσθήκη «καὶ ἐλεήμων Θεός» συναντοῦμε καὶ τὴν παλαιότερα. Ἐπὶ παραδείγματι στὴν νεωτάτη ἐπίσημο ἐκδοσι τοῦ Ἱερατικοῦ ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία (Ἀθῆναι 1968) ἡ παλαιὰ μορφή ἀπαντᾷ στὴν Διάταξι τῆς θείας λειτουργίας (σελ. 70), στὴν λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου (σελ. 146), στὴν ἀπόλυσι τῆς ἀκολουθίας τῆς γονυκλισίας τῆς Πεντηκοστῆς (σελ. 199-στὴν σελ. 237 ἡ ἀκολουθία παρουσιάζεται μὲ ἄλλη κατάληξι στὴν ἀπόλυσί τῆς: «διὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀγαθότητα») καὶ στὸ νεκρώσιμο τρισάγιο (σελ. 204)· μὲ

τὴν προσθήκη «καὶ ἐλεήμων Θεός» τὴν βρίσκουμε στὸν μέγα ἔσπερινό (σελ. 27). στὸν ὄρθρο (σελ. 53) καὶ στὴν λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου (σελ. 110). Ὅτι αὐτὸ εἶναι δεῖγμα συγχύσεως μάλιστα εἶναι ἀνάγκη καὶ νὰ λεχθῆ.

Ποῖος εἶναι ὁ ὀρθότερος τύπος τῆς ἀπολύσεως, μετὰ τὴν προσθήκη τοῦ «καὶ ἐλεήμων Θεός», ἢ χωρὶς αὐτῆς; Ἀναμφιβόλως ἡ ἀρχαιότερα μορφή, ποῦ ὑπὲρ αὐτῆς ἔχει ὄχι μόνον τὴν παράδοσι τῶν χειρογράφων καὶ τῶν παλαιῶν ἐντύπων, ἀλλὰ καὶ τὴν ζῶσα πράξι τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ τῶν Σλαβικῶν Ἐκκλησιῶν. Πιστότης στὴν λειτουργικὴ παράδοσι δὲν σημαίνει μόνον νὰ μὴν ἀφαιροῦμε ἀπὸ τὰ λειτουργικὰ κείμενα ὅ,τι δὲν μᾶς ἀρέσει, ὅπως κοινῶς νομίζουμε, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴν προσθέτωμε σ' αὐτὰ ὅ,τι μᾶς ἀρέσει, καταστρέφοντες πολλὰς φορὰς τὴν ἁρμονία τῶν κειμένων μετὰ σκοπεῖς προσθήκες.

Γιατὶ περὶ αὐτοῦ ἀκριβῶς πρόκειται ἐδῶ. Ἡ κατάληξις τῆς ἀπολύσεως στηρίζεται, προφανῶς, στὴ φράσι τοῦ ἀποστόλου Παύλου (ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλάνθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ... κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς) (Τίτ. 3,4-5). Ἐχει συμμετρικὴ δομὴ καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ῥήματα σὲ εὐκτική καὶ δύο ἐπίθετα. Κάθε ῥῆμα ἔχει τὴν ἀντιστοιχία του σ' ἓνα ἐπίθετο: Ὁ Χριστὸς θὰ ἐλεήσῃ τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἀγαθὸς καὶ θὰ τοὺς σώσῃ ὡς φιλάνθρωπος. Τὸ «ἐλεήμων» πλεονάζει ὑπάρχει ἐξ ἄλλου μέσα στὴν λέξι «ἐλεήσαι». Τὸ δὲ Θεός εἶναι ἐπανάληψις, γιατί ὑπάρχει καὶ στὴν ἀρχὴ τῆς ἀπολύσεως.

Ἡ προσθήκη ἐπέφερε καὶ τὴν συντακτικὴ ἀνωμαλία, τὰ δύο «καὶ» ποῦ ἐπισημαίνει ὁ ἐρωτῶν. Γιὰ νὰ ἐξομαλυνθῆ ἡ φράσις ἀκούεται πολλὰς φορὰς «ὡς ἀγαθός, φιλάνθρωπος καὶ ἐλεήμων Θεός». Ἄς ἐλπίσωμε, ὅτι πρὶν πολιτογραφηθῆ ὁ νεωτερικὸς αὐτὸς τύπος καὶ στὰ λειτουργικὰ μας βιβλία, θὰ ἐπιστρέψωμε στὴν λιτὴ καὶ ὀρθὴ ἀρχαιότερα μορφή: «ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος».

Φ.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»,
Ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθήναι (140).

Στὸ περιθώριο τῆς Ἁγίας Γραφῆς

Η ΑΔΗΛΗ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΑ

Τὸ θαῦμα στολιζει τὸν βίο καὶ τὴ μνήμη τῶν Ἁγίων. Χάρη στὴ δυνατὴ καὶ θερμὴ πίστη τους, ποὺ μποροῦσε νὰ μετακινή ὄρη, ὁ Θεὸς τοὺς ἔδινε τὴν εὐκαιρία νὰ ὑπερισχύουν στοὺς φυσικοὺς νόμους, πρᾶγμα ποὺ ἀκριβῶς εἶναι τὸ θαῦμα. Ἔτσι, ἀνάστησαν νεκροὺς, γιάτρευαν, σὲ μιὰ στιγμή, βαρεῖα ἀρρώστους, μετατοπίζονταν αὐθωρεὶ σὲ μεγάλες ἀποστάσεις, διέφευγαν βεβαίους κινδύνους, ἐξεύρισκαν τὰ ὑλικά μέσα ποὺ τοὺς χρειάζονταν, διατηροῦσαν τὴν ὑγεία τους μὲ ἐλάχιστη τροφὴ καὶ πολλὴ κακοπάθεια σωματικὴ. Καὶ παρόμοια θαύματα τελοῦν, σὲ κάθε γενεά, ὅταν οἱ πιστοὶ τοὺς ἐπικαλούμαστε μὲ εὐλάβεια καὶ πεποίθηση ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα τῆς μεσιτείας τους, τιμῶντας τὴ μνήμη τους. Ἀπὸ τὰ πιὸ εὐγλωττα παραδείγματα, σχετικὰ μ' αὐτὴ τὴ δευτέρη περίπτωσι, εἶναι ὁ Ἅγιος Νεκτᾶριος, ἐπίσκοπος Πενταπόλεως, ποὺ ἔλαμψε στὶς ἡμέρες μας. Ἡ μνήμη του εἶναι στολισμένη μὲ ἀναρίθμητα θαύματα, ἰδίως ἰάσεων. Καὶ ὁ ὑπογράφων εἶναι μάρτυς ἑνὸς τέτοιου θαύματος, ποὺ συνέβη στὴν προσωπικὴ του ζωὴ, ὅταν ὀλόφυχα ἀπευθύνθηκε στὸν Ὅσιο Νεκτᾶριο.

Ἄλλὰ τὰ θαύματα τῶν Ἁγίων εἶναι μήπως τὰ μόνα ποὺ γίνονται μέσα στὴν Ἐκκλησία; Ἡ ὑπάρχουν καὶ ἄλλα, ἄδηλα αὐτὰ καὶ ἀκατάγραφα, ὀφειλόμενα στὶς προσευχὰς κοινῶν χριστιανῶν; Μπορεῖ νὰ γίνῃ θαῦμα, ἐπειδὴ μεσολάβησε ἡ προσευχὴ ἑνὸς τέτοιου χριστιανοῦ, μὲ λειψὴ πίστη καὶ ἀπλῶς σχετικὴ εὐσέβεια;

Ἡ πεῖρα καὶ ἡ λογικὴ μᾶς διδάσκουν ὅτι ὑπάρχουν καὶ τέτοιαι λογῆς θαύματα. Εἶναι θαύματα συνήθως ὄχι ἐντυπωσιακά, ποὺ μπροστά τους στεκόμαστε ἀνύποπτοι καὶ οὔτε τὰ σκεφτόμαστε. Ἄλλὰ αὐτὸ δὲν ἔχει σημασία γιὰ τὴν ἀντικειμενικὴ πραγματικότητα. Ὁ Θεὸς ἀλλάζει ποῦ καὶ ποῦ τὴ φυσικὴ ροὴ τῶν γεγονότων γιὰ χάριη ταπεινῶν καὶ πιστῶν τέκνων του. Καὶ τὸ μέτρο τῆς ἐλλείψεως ποὺ παρουσιάζει ἡ πίστη καὶ ἡ ζωὴ τῶν τέκνων του αὐτῶν τὸ ἀναπληροῦν ἢ δικὴ του ἄπειρη ἀγαθότης καὶ εὐμένεια.

Βέβαια, ὄρος ἀπαραίτητος γιὰ τὴ διενέργεια θαυμάτων τίθεται ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο τὸ νὰ ἔχουμε πίστη «ἀδιάκριτη», δηλαδὴ

ἀδίστακτη. Ἄλλὰ τὸ θαῦμα δὲν εἶναι μιὰ ἀξιομισθία ἀπλῶς. Εἶναι πρὸ παντὸς ἐκδήλωση τῆς θείας ἀγάπης καὶ προθυμίας γιὰ τὸ καλὸ μας. Ὁ Θεὸς ἐνεργεῖ καὶ ἄσχετα πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πίστεώς μας καὶ τὸ ἄσπογο τοῦ βίου μας. Ἐνεργεῖ σὰν Πατέρας ποὺ προνοεῖ καὶ ἐπεμβαίνει γιὰ χάρη τῶν ἀδύνατων παιδιῶν του. Τὸν κινεῖ ἡ ἀγάπη του πρὸς αὐτά, ἀγάπη ποὺ δὲν κάθεται νὰ λογαριάσῃ τί ἀξίζει ἡ πίστη τους καὶ ὁ βίος τους. Ἄλλοίμονο ἂν τὸ θαῦμα ἦταν πάντα ἀποτέλεσμα καὶ φυσικὴ συνέπεια αὐτῶν τῶν προϋποθέσεων. Τότε, εἴτε φανερὸ εἴτε ἄδηλο θὰ σπάνιζε. Ἄλλὰ εἶναι, σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις, κυρίως ἐκδήλωση τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀμνησικακίας τοῦ Κυρίου. Καὶ ἂν, συχνά, εἶναι ἄδηλο, αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ λόγῳ νὰ μὴν εἶναι διαρκῶς ἡ καρδιά μας πλημμυρισμένη ἀπὸ εὐγνωμοσύνη καὶ δοξολογία πρὸς τὸν Κύριο.

Ὅταν ὀλισθαίνουμε χωρὶς ἀγῶνα καὶ ψυχικὴ βία, σὲ λογιῆς -λογιῆς ἁμαρτήματα, θὰ ἔπρεπε κατὰ φυσικὴ συνέπεια ἡ ζωὴ μας νὰ καταστραφῇ, ὅπως τὸ ἐπιθυμεῖ καὶ τὸ ἐπιδιώκει ὁ Διάβολος. Ἄλλὰ ἡ θεία ἀνοχὴ εἶναι συχνά ἀπεριόριστη. Ἐνῶ ἐμεῖς ἀξίζουμε τὸν θάνατο καὶ τὴν καταστροφή, ὁ Θεὸς ἐξακολουθεῖ νὰ νὰ μᾶς περιφρουρῇ καὶ νὰ μᾶς προστατεύῃ, ὅπως κάνει μὲ τοὺς ἀληθινὰ ἁγίους. Συμπεριφέρεται τὸ ἴδιο ἀπέναντι σὲ ἁμαρτωλοὺς καὶ ἁγίους, ἀπέναντι σὲ «δικαίους καὶ ἀδίκους». Καὶ φυλάει, ὅπως τοὺς πρώτους, ἔτσι καὶ τοὺς δευτέρους. Γύρω μας, συνήθως σιωπηλά καὶ κρυφά, χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθοῦμε, γίνονται θαύματα στὴ ζωὴ μας γιὰ τὸ καλὸ μας. Καὶ αὐτὰ τὰ θαύματα δὲν γίνονται πάντοτε μάταια. Γιατὶ ἔρχεται κάποτε ὥρα ποὺ ὁ ἁμαρτωλὸς ἀνανήφει, μπαίνει ἀποφασιστικὰ στὸν δρόμο τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἔτσι κερδίζεται μιὰ ἀκόμη ψυχὴ στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς ὄχι μονάχα καλεῖ ἐμᾶς νὰ τὸν ὑπομένουμε, ἀλλὰ πρῶτος Αὐτὸς ὑπομένει ἐμᾶς, καὶ μάλιστα ἐνεργά, πιστεύοντας στὴ σωτηρία μας.

Ὅφειλουμε, λοιπόν, νὰ τὸν εὐχαριστοῦμε γιὰ ὅλες αὐτὰς τὶς ἄδηλες ἐνεργειές του καὶ μὲς ἀπ' αὐτὴ τὴν εὐχαριστία νὰ ἀντλοῦμε κίνητρα καὶ δυνάμεις γιὰ τὴν πλήρη μετάνοιά μας, γιὰ τὴν ὀριστικὴ παράδοση τοῦ ἑαυτοῦ μας στὶς θείες βουλές. Ὅλοι, ὅσο ἀδύνατοι καὶ λειψοὶ καὶ ἂν εἴμαστε, περιβαλλόμαστε ἀπὸ θαύματα, ποὺ γίνονται γιὰ τὸ καλὸ μας, γιὰ τὸ αἰώνιο συμφέρον μας.

Σὲ ὀρισμένα θαύματά του, ποὺ ἀναφέρει τὸ Εὐαγγέλιο, ὁ Κύριος συνιστοῦσε τὴν μὴ κοινολόγησή τους ἀπὸ τὸν ἐνδιαφε-

ρόμενο. Τὸ θαῦμα συνεπισύρει τὴν μυστικότητα. Εἶναι ἀπὸ τὰ γεγονότα ἐκεῖνα ποὺ ἡ γνωστοποίησή τους δὲν εἶναι ἀναγκαία γιὰ τὸν Θεό. Ἀπὸ μιὰ τέτοια ἄποψη, καταλαβαίνουμε γιὰτι ὑπάρχει ἡ ἀδελφὴ θαυματουργία γύρω μας. Ὅχι μόνο οἱ ἄλλοι, οἱ πλησίον μας, ἀλλὰ καὶ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι ὠφελούμαστε περισσότερο καὶ βεβαιότερα μὲ τὴν ἄγνοια καὶ τὴν ἀνυποψία σχετικὰ μ' αὐτή. Εἶναι πιὸ συμφέρουσες γιὰ μᾶς ἀπὸ ὅ,τι ἡ γνώση καὶ ἡ αἴσθησις αὐτῆς τῆς θαυματουργίας. Γιατί ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νὰ βασίση κανεὶς τὴ θρησκευτικότητά του ὄχι πλέον στὴν εὐλογημένη ἀνιδιοτέλεια καὶ τὴν ἀπαραίτητη ταπεινοφροσύνη, ἀλλὰ σὲ μιὰ —θὰ τὴ λέγαμε— ὕλιστικὴ ἀντίληψη τῆς θρησκείας καὶ μαζὶ νὰ πέση στὴν ψυχοκτόνο ὑπερηφάνεια.

Γιὰ τὸ μόνιμο λοιπὸν καλὸ μας προνοῶντας ὁ ἀγαθὸς Κύριος, ἀφήνει ἀδελφὴ αὐτὴ τὴ γύρω μας θαυματουργία καὶ μᾶς ἐπιτρέπει μονάχα νὰ τὴ σκεπτόμαστε γενικὰ καὶ νὰ ἀντλοῦμε ἀπὸ μέσα της τὴν ὀφειλόμενη πρὸς τὸ ὄνομά του δοξολογία καὶ εὐχαριστία. Ἄς μὴ ξεχνᾶμε ποτὲ ὅτι, ἂν ἀποσύρῃ τὸ Πνεῦμα του, «εἰς τὸν χοῦν ἡμῶν ἐπιστρέψομεν».

B. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Συμπόσιον Πατέρων. Κλήμεντος πρὸς Κορινθίους Α'. — **Ἐπίκαιρα**. — **Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Τέχνη καὶ Ἠθικαὶ ἀξίαι. — **Μητροπολίτου Δράμας Διονυσίου**, Ὁ Πολύτιμος Μαργாரίτης. — **Χ. Χ.** Τὸ Ἱερὸν Δίπτυχον. — **Αἰδερ. Δρος Ἀ. Ἀλεβιζοπούλου**, Αἱ βασικώτεραι δυσκολαὶ τῶν Ἐνοριακῶν Κέντρων Νεότητος. — **Σοφοκλέους Γ. Χατζιδάκι**, Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου. — **Δημήτρη Φερούση**, Σύγχρονες Θρησκευτικὲς Ἐκτιμήσεις. — **Παγκόσμιος Ἐκκλησιαστικὴ Ὑπηρεσία**. — **Ἡ Σχολὴ Διακονισσῶν Ἀδελφῶν Νοσοκόμων «Ἡ ΟΛΥΜΠΙΑΣ»**. — **Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες**. — **Βασ. Μουστάκη**, Ἡ ἀδελφὴ Θαυματουργία.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰασιῶ 1, Ἀθῆναι 140.